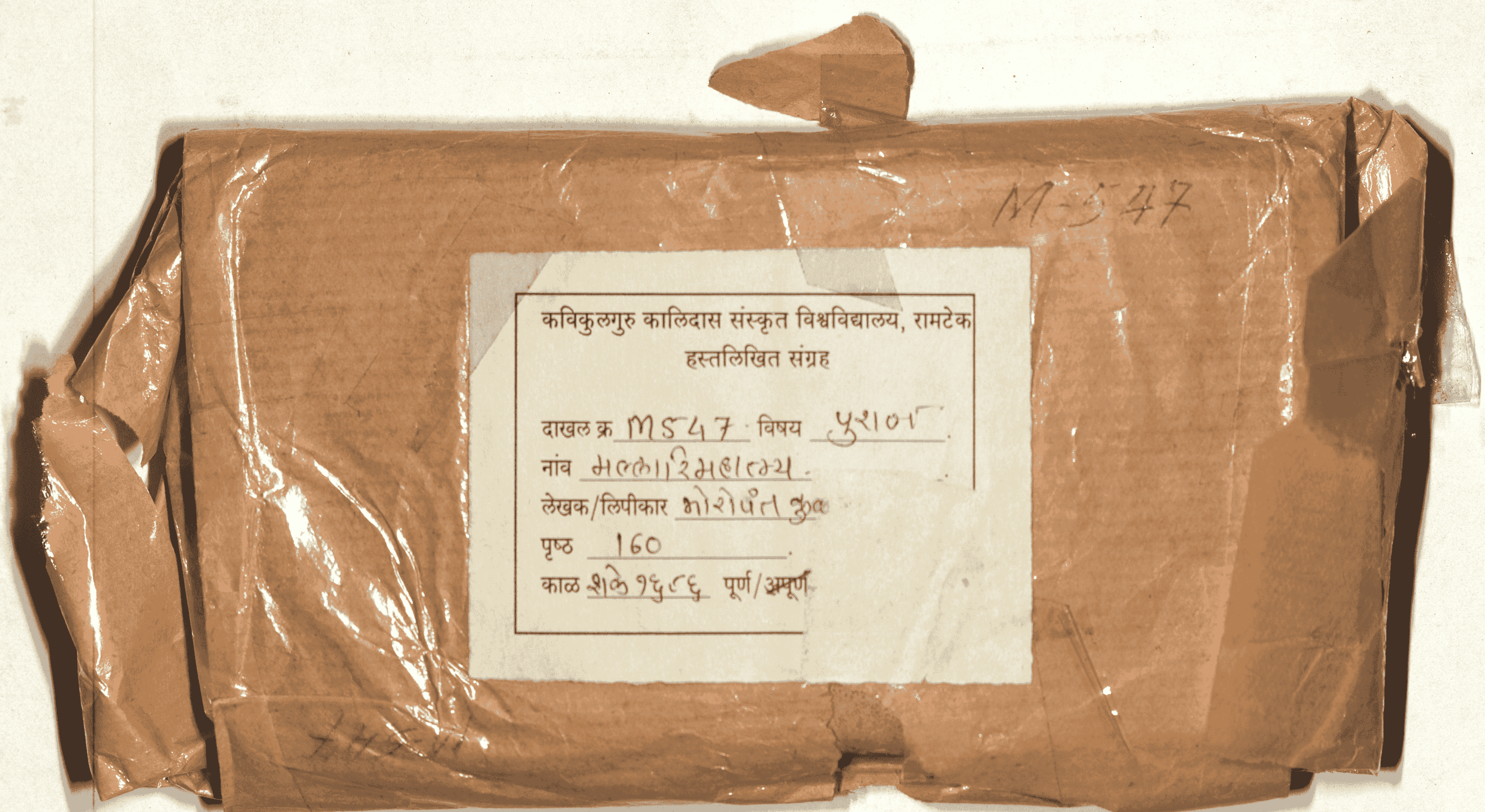

कविकुलगुरु - कालिदास - संस्कृत - विश्वविद्यालयः

M-547
कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक
हस्तलिखित संग्रह
दाखल क्र M547 विषय पुराण
नांव मल्लारिमहात्म्य
लेखक/लिपीकार मोरोपंत
पृष्ठ 160
काळ शके १६८६ पूर्ण/अपूर्ण

॥ अथ मल्लारिमाहात्म्यप्रारंभः ॥

श्रीगणेशायनमः॥ श्रीसरस्वत्यैनमः॥ श्रीगु
रुभ्योनमः॥ श्रीमार्त्तंडभैरवायनमः॥ गंगाया
जनन्यात्मालसयाजनन्यासहिताय जनकाय
मल्लारयनमः॥ ॐ वाग्वल्लीपल्लवोल्लोलसराग
करनासुरं॥ गजास्यंसुंदरंवंदेवृंदारकगणार्चितं १
विघ्नेशानांनोजमकरंदोदंबिदवः॥ सिंधुरवितुन्नार

तीवल्लीनतानांवदनालये॥ कैलासाचलचूलाग्रे
मणिसुंदरमंदिरे २॥ पप्रच्छपार्वतीकांतंरहस्या
नंदसुंदरं॥ प्रियकिंदुर्लभंलोकेकिमाश्चर्यकरं
परं॥ क्षेत्रंतिर्थंसदानृणांभुक्तिमुक्तिफलप्रदं ३॥
अवतारेणकेनत्वंसर्वेषांसुलभः सदा॥ केर्व्रतैस्त्वं
समाराध्यः कथयाशुममप्रभो॥ ४॥ श्रीसिवउ

२

वाच॥ पुराकृतयुगेकालेन्नष्टवीर्यान्मुनीश्वरान्॥
सनत्कुमारोकथयद्दुःखदारिद्र्यपीडितान्॥ ५॥ त
त्क्षेत्रंतीर्थमप्येकंभुक्तिमुक्तिप्रदंशिवं॥ अधिहि
तंमयादेवित्वयावत्कृपयानृणां॥ ६॥ तद्वक्ष्यामि
महादेविप्रेम्णातववरानने॥ सनत्कुमारउवाच॥
पुराधर्मसुताःसप्तमपितुलंगिरिंगताः॥ ८॥ तप २

स्तेपुस्तदातीव्रमेकाग्रहृदयेस्थिताः॥ शांतादांताः
सदाचाराः॥ सदाराःसपरिग्रहाः॥ ९॥ आश्रमेर
मणीयेस्मिन्वृक्षवल्लीजलाकुले॥ शांतवैरमृग
व्याघ्रबभ्रूरगसमाकुले॥ १०॥ सर्वर्तुफलसंपूर्णे
कदलीखंडमंडिते॥ रसालसरलोल्लोलतरूपारु

पापल्लवे ॥ ११ ॥ सुछायशीतळोपांतमयूरावलिकूजिते ॥ कदाचित्तत्रमल्लारव्योदैत्यराजःसमागतः ॥ १२ ॥ ज्वालाकरालवदनैराक्षसैःपरिवारितः ॥ उदग्रकरवालाग्रधाराछिन्नमहीरुहः ॥ १३ ॥ पदातिरथनागाश्वघोषव्याकुलितांबरः ॥ त्वोहसन्नोहकिरणोन्मिश्रितार्कांशुमंडलः ॥ १४ ॥ आश्रमास्तेननेतध्वस्ताःसमस्ताअपिविस्तृताः ॥ आक्रांतास्तरवस्तुंगाःसामरैःकुंजरैःकरैः ॥ १५ ॥ लोलल्लांगूलवलनैर्घटीयंत्रावलिर्हता ॥ कुंकुस्थाबर्हिषस्तस्यपुत्रैर्मुत्रैर्निषेविताः ॥ १६ ॥ विचायदेवतार्चायाःकुसुमानिमहीरुहां ॥ पूजावेदिषुरम्यासुपानकेलीश्चकारसः ॥ १७ ॥ जहैतान्दाश्र

४

मपदंसौंदर्य्यंदुःखतोनिर्जं॥ सुखंसद्योविशास्ता
यास्तरुण्याइवतत्क्षणात्॥१८॥ बटवःपटवोध्या
येस्फुर्जत्तर्जननर्जिताः॥ हृताःकामदुघागावोया
ज्ञीयाःपीवरोधसाः॥१९॥ व्याकुलीकारयामास
शांतादांताःपतिव्रताः॥ ऋषयःकंठपाशाद्यैर्बध्वा
वापीषुमज्जिताः॥२०॥ इतिदुःखान्निर्भूतास्तग

४

नेतस्मिन्दुरात्मनि॥ किंकुर्मःक्वगच्छामःक्व
सामःसुदुःखिताः॥२१॥ कंविज्ञंकथयामोद्यवि
विज्ञुःकःपालयिष्यति॥ कृतमस्मान्निरतुलंदु
ष्कृतंतन्नविद्महे॥२२॥ कष्टंकष्टमहोत्राताना
स्त्यनाथावयंबत॥ यंनालंजेतुमिंद्रोपिकथंजेष्यं
तितंनृपाः॥२३॥ शपामश्चेदुरात्मानंतपोहानि

भविष्यति॥ जजल्पुरितितेसर्वेनयविक्लवेतत

सः॥२४॥ वृत्तांतमेनंदेवेंद्रंनारायणमथाब्जजं

किंवामेहरांसर्वशंकथयामासुदुःखिताः॥२५॥

अस्तिगुप्ततमंकिंचित्स्थानंयत्सर्वतांतरे॥कु

र्डुबान्यग्निहोत्राणिनेष्यामस्तत्रकिंवयं॥२६॥

इतिश्रीस्कांदपुराणेसेतुखंडेउपबमस्कंधेमल्ला

रिमाहात्म्येआश्रमवर्णनंनामप्रथमोध्यायः॥१॥

सनत्कुमारउवाच॥ अथतेमुनयःसर्वेदूनचित्ताः

सुदुःखिताः॥गोपाय्यवकुटुंबानिकस्मिंश्चित्सर्व

तांतरे॥१॥ ययुःसहस्रनयनंनगरीममरावतीं॥

सुधर्मायांसन्नायांतमासीनंददृशुःक्षणात्॥२॥

ज्वलद्रत्नावलीप्रांशुतेजोजालसुदुःशानितं॥

६

सिंहासनेवीज्यमानंचामरैर्हरिणिदृशां ॥ ३ ॥ यम
ग्निःसेवतेनित्यंदाहकर्मविहायच ॥ मूर्त्यासुंदरया
रम्यपुंजवम्लांतेतजसा ॥ ४ ॥ संतोषंकर्ममुक्त्वैव
यमोमूत्वाकृतांजलिः ॥ त्यक्त्वासराक्षसींवृत्ती
मुपास्तेनैर्ऋतःस्वयं ॥ ५ ॥ पाशात्पुष्पस्तुरतस्तिष्ठ
न्वरुणःकिंकराकृतिः ॥ वायुमूर्तिधरःशांतः

६

प्रांजलिःपरिषेवते ॥ ६ ॥ निधिहस्तःसदाराजरा
जस्तिष्ठतितत्पुरः ॥ रम्यमूर्तिधरःश्रीमानुपास्ते
सोदिवाकरः ॥ ७ ॥ भजतेसर्वभावेनदेवःकुमुदबां
धवः ॥ संतोषयतिदेवानामाचार्यश्चारुवर्णनैः ॥ ८ ॥
गायंतिललितेगीतैर्गंधर्वाःसुमनोहरं ॥ सिद्धचार
णनागाद्यानिजविद्याभिरादृताः ॥ ९ ॥ प्रसंतोषय

नस्वभावेनत्वक्र्यासंपूर्णयापृथक् ॥ कांतारंन्ना
दयोनित्यंललितैर्यमुपासते ॥ १० ॥ तत्रागतान्
समालोक्यधर्मपुत्रान्मुनिश्वरान् ॥ सिंहासना
त्समुत्थायभक्तिपूर्वंननामसः ॥ ११ ॥ शक्रउवाच
पूर्वंपूर्वंमयायत्त्वजन्मजन्मांतरादपि ॥ उपार्जितं
महापुण्यंफलितंदर्शनेनवः ॥ १२ ॥ अस्मासुक्र

तपुण्यानांमहतीभवतांकृपा ॥ स्वयमुत्कंठिता
युयंप्रीत्यायत्स्वयमागताः ॥ १३ ॥ धन्योस्मिकृत
पुण्योस्मिकृतकृत्योस्मिसर्वथा ॥ सत्यंस्वर्गा
धिपत्यंमेत्त्ववतामद्यदर्शनात् ॥ १४ ॥ अद्यप्रभृति
निर्विघ्नंममकृत्यंभविष्यति ॥ निर्विघ्नकरणाय्
यंगणेशाइवनिःकराः ॥ १५ ॥ आदिशध्वंयथा

८

कार्य्ययेनयूयंसमागताः॥ श्रांताः क्लांताः पथायाः
सादतिम्लानेमुखश्रियः॥१६॥ ऋषयऊचुः॥ ह
र्ताकर्त्तास्वयंशास्तात्त्वंवांस्त्रिजगतांविभुः॥ नपः
स्वमनुतिष्ठामोन्नवद्धत्तान्नयोत्सवैः॥१७॥ कदा
चिन्मृगयाव्याजात्राक्षसैःपरिवारितः॥ आज
गामाश्रमंनोसौमल्लोकारिमहाव्यथां॥१८॥

८

किंब्रूमःकष्टमतुलमास्त्तांतोमणिमल्लकेः॥ दुष्टः
सुरेंद्रहंतव्योदेवेनश्रीमतात्वया॥१९॥ वयंसंत्रा
सितास्तेनजीवच्छेषाइवास्थिताः॥ अतीतानाग
तज्ञानीदेवोजानातिवर्तनं॥२०॥ शक्रउवाच॥
ताभ्यांतुमणिमल्लाभ्यामकायोनिःसुतोषितः॥
एकांगुष्टेनतपसाधूम्रपानक्रियादिना॥२१॥ ना

हंतयोर्वधार्थायसमर्थोब्राह्मणोत्तमाः॥ पराक्र
मदुराधर्षौतपोवीर्यमदोद्धतौ॥२२॥ विनेश्वरमजे
यौतौदुष्टौदुष्टबलोत्कटौ॥ प्रयातयूयंवैकुंठंवि
ष्णुर्नारायणःस्वयं॥२३॥ इत्थंकदर्थितानूद्दृष्ट्वान्भ
वतःक्षांततेजसः॥ सपक्षपानाद्विप्राणांदानवा
न्हंतुमर्हति॥२४॥ शश्वन्नित्योगीतस्याहंसवि

ष्णुर्जगतांपतिः॥ कर्त्तुंत्वनेकधाकर्त्तुमन्यथाक
र्त्तुमीश्वरः॥२५॥ सृष्टेःकर्त्तास्वयंसाक्षात्स्वयंपा
लयिताविष्णुः॥ हर्त्तासौरुद्ररूपेणतस्मान्नास्य
परोविष्णुः॥२६॥ ऋषयऊचुः॥ वयंकिंवैत्तवंवि
ष्णोर्नविद्मोवेदशास्त्रतः॥ इतिहासपुराणेभ्यो
ह्यागमेभ्योविशेषतः॥२७॥ देवोवदतिकिंतस्य

१०

वात्सल्यंवापराक्रमं ॥ अस्माकंदैवयोगेनशाक्रो
प्यक्षमतांगतः ॥ २८ ॥ स्वस्त्यस्तुभवतेशाक्रवयं
यामोहरेःपुरं ॥ जहिशत्रुगणान्सर्वान्पाहिसा
धुबुधादिकान् ॥ २९ ॥ इतिब्रह्मांडपुराणेक्षेत्रखं
डेमल्लारिमहात्म्यशाक्राभिगमनंनामद्वितीयो
ध्यायः ॥ २ ॥ सनत्कुमारउवाच ॥ अथतेमुनयो

१०

जग्मुर्वैकुंठंगगनाध्वना ॥ ध्यायंतश्चित्रपद्मेषुहृ
षीकेशंसुरेश्वरं ॥ १ ॥ तेजसासप्तगुणितसूर्यमंड
लसुंदराः ॥ व्योम्नोवतेरुःसहसाविष्णोःप्रा
सादजाजिरे ॥ २ ॥ ददृशुस्तेसभांरम्यांवैष्णवींय
त्रराजते ॥ सिंहासनेसमारूढःपुंडरीकविलोच
नः ॥ ३ ॥ नीलोत्पलदलश्यामोनीलमेघघनछविः

पितांबरकृतोत्तर्यवसनः पुण्यदर्शनः ॥ ४ ॥ वामी
करलसद्दीप्तिः केयूरकटकोज्वलः ॥ चंडांशुचंद्र
किरणाचारुकुंडलमंडितः ॥ ५ ॥ ज्वलद्रत्नप्रभा
पुंजग्रैवेयकविराजितः ॥ गंभीरनाभिर्विलस
त्रिवलीललितोदरः ॥ ६ ॥ उल्लसत्स्मेरवदनः स्मि
तोष्ठधरपल्लवः ॥ अमंदानंदसुखदस्वंदनेकवि

शेषकः ॥ ७ ॥ स्वर्णयज्ञोपवीती न्वसर्वसौंदर्य
सागरः ॥ रत्नमालोज्वलप्रांशुसुवर्णमुकुटाकृतिः ॥ ८ ॥
नारायणः सुराधीशः कृतुन्नो काव चतुर्भुजः ॥
बद्धपर्यंकचतुरो निबद्धः स्वस्तिकासनः ॥ ९ ॥
कृतांजलिर्विनतेयः स्वामिनोयस्यसेवकः ॥
आसीनः पक्षिराजोसौयज्ञागोरध्वजोयथा ॥ १० ॥

१२

शंखचक्रगदापद्मान्यायुधानिसमंततः॥ मू
र्त्तिमंतिसदारेजुः स्तेजःपुंजाकृतीनिच॥१९॥
रूपयायेपरेशस्यनक्ताविष्णोः सनातनाः॥
स्वरूपमुक्तिभाजस्तेशंखचक्रगदाभृतः॥१२॥
अतसीकुसुमश्यामाः सर्वेकमलधारिणः॥ पी
तांबरधराः सर्वेवनमालोपशोभिताः॥१३॥

१२

किरीटकेयुरधरामणिभूषाविराजिताः॥ विमलां
भोजनयनाकुंडलेः कर्णभूषणाः॥१४॥ प्रियाये
भक्तवात्सल्याद्दषयोनारदादयः॥ कपिलाद्या
श्चयेसिद्धायेचान्येसनकादयः॥१५॥ जगुर्गंधर्व
पतयोगीतांचित्ररथादयः॥ अंगहारेः सुमधुरैर्ल
लितैः स्तुतितोषकृत॥१६॥ प्रांगणेननृतुः कांता

नीलोत्पलदलेक्षणाः ॥ इवकंदर्पनल्यस्ता स्तारु
ण्यरसनिर्भराः ॥ १७ ॥ चेतांसिव्याकुलीवक्रुर्मुनी
नामपिसुंदराः ॥ भ्रमरीवेगतः स्वांगविकीर्णकिं
नकप्रभाः ॥ १८ ॥ नीलजीमूतसुछायेस्वामिसेव
कसंकुले ॥ चंचलाइवरेजुस्ताः सत्भागारेनिज
त्विषा ॥ १९ ॥ तस्यांसत्भायांहृष्ट्वैवमुकुंदंसुरपूजि

तं ॥ प्रणेमुर्गद्गदगिरः कंपमानांगयष्टयः ॥ २० ॥
गात्रस्वेदजलाकीर्णविवर्णमुखमंडलाः ॥ रोमां
चांचितगात्रास्तेबाष्पपूरितलोचनाः ॥ २१ ॥ नि
पेतुर्दंडवद्भूमौस्वयमुत्थायतेपुनः ॥ नुनुवुः
श्रीमहाविष्णुंधर्मपुत्राः सुसंयुताः ॥ २२ ॥ ऋष
यऊचुः ॥ जयनित्यपरानंदकंदमंदारचर्चित

१४

जयलक्ष्मिकुचांभोजराजहंसजगत्पते ॥ २३ ॥
जयनिलोमलाभासहासचंद्रांशुशोभना ॥ जय
प्रपंचरहितत्रिलोकिलोकपालक ॥ २४ ॥ जयखं
डेंदुसद्भालमित्रचित्रचरित्रकृत् ॥ जयविश्वेश
विश्वात्मन्विश्वसर्गविधायक ॥ २५ ॥ श्रीभगवा
नुवाच ॥ तुष्टोहमेकभावेनपरिव्रजतमांलघु ॥

१४

संकल्पाश्ववित्तस्ययुयंमेमुनयःसदा ॥ २६ ॥
क्रांताःसंत्रासिताःकेनहतभाग्येनदुर्मदात् ॥ कृ
तंकेनतपोविघ्नंभग्नंचश्चित्तसौख्यकं ॥ २७ ॥ नि
रूपयततच्छीघ्रंयेनकुर्मःप्रतिक्रियां ॥ ऋषय
ऊचुः ॥ शाकोविजेतिसमेरयाभ्यांतोमणिमल्ल
कौ ॥ २८ ॥ यस्यमंत्रिसुराचार्यःसैनिकाश्चप्रम

रासदा ॥ क्षीरांभोधिसमुद्भूतोवाहनं श्वेतकुंजरः ॥ २९ ॥
त्थैवोच्चैः श्रवास्तुंगस्तुरंगः सुरसेवितः दुर्गस्व
र्गः कल्पशाखिन्नोरिकः कुसुमायुधः ॥ २० ॥
संग्रेदजनकोदूतः पक्षिरायुद्धमुत्तमं ॥ तान्यायु
द्धेजितः सोपिकथनीयंकिमस्तिनः ॥ ३१ ॥ वेत्सि
सर्वंत्रिकालज्ञयद्वृत्तंदेवकेशव ॥ नारायणउवा

च ॥ विख्यातावसुरौघोरौब्रह्माराधनतत्परौ ॥ ३२ ॥
तपः प्रभावेनतयोरजेयत्वमभूत्तदा ॥ महेश्वर
मृतेनान्योन्नेवतांमृत्युगोचरौ ॥ ३३ ॥ वयंयुयं
केलासंगमिष्यामो द्विजोत्तमाः ॥ तत्रविज्ञाप्य
तंदैत्यौहन्मःस्तोमणिमल्लुको ॥ ३४ ॥ इतिश्री
ब्रह्मांडपुराणे क्षेत्रखंडेमल्लारिमाहात्म्येकु

१६

गाभिगमनंनामतृतीयोध्यायः ॥ ३ ॥ सनत्कुमार उवाच ॥ ततस्तेमुनयः सत्यनन्नोमार्गानुगामिनः ॥ ददृशुश्चंद्रशुभ्रांशु कैलासंगिरिशालयं ॥ १ ॥ चंद्रकांतोपलैः शुभ्रैःसंजातामलशेखरं ॥ किंवाकर्पूरपूरेणपूजितंधवलोज्वलं ॥ २ ॥ उत्तवामोत्तिकंचूर्णंतेनप्रावरणीकृतं ॥ अमंदस्यंदनस्यं

१६

दसुस्नातमिवनिर्मलं ॥ ३ ॥ सारिताराजतिपिष्टिः किंवातस्यामलत्त्विषः ॥ पीयुषरससंधौतस्तिखरालिसुशोभितं ॥ ४ ॥ यत्रस्वप्रतिबिंबानि दृष्ट्वागहनकुंजराः ॥ प्रमत्तादंतकुलिशोर्जघ्नुः सानूनिलीलया ॥ ५ ॥ विचेरुस्तुरगास्तुंगाः कौमुदीमहजोज्वलाः ॥ उपत्यकायामीवितेस

मीरामूर्त्तिधारिण॥९॥ सिद्धसूतस्यकुंडानिक
ल्मवल्लीवनाश्रये॥ कल्मलुरुहशाखाग्रछा
याछन्नानिसर्वतः॥७॥ चंद्रकांतशिलासंघ
बध्दसोपानकाध्वनि॥ कस्तूरीहरिणाश्च
रुः कर्पूरकदलीवने॥८॥ चंचत्कांचनरंभासुस्वर्ण
र्णफलोत्कराः॥ अपचकर्षुः स्वपाकस्यदशाया

जगतोहृदशः॥९॥ घनैः फलैरिवानम्रामातु
लिंग्यः सकंटकाः॥ बद्धपनकुचाः कांताः सं
भोगपुलकांकिताः॥१०॥ फलोपहारंक्रमुकाः
प्रयछंतीहवर्द्धिताः॥ सुखलंभनिसूर्याय प्रो
न्नतास्तेनतायुव॥११॥ नागवल्लंवलव्याप्त
नारिकेलीफलोत्कराः॥ यलाकंकोलवल्ली

१८

नामामोदः प्रसरत्यलं ॥१२॥ सदाफलरसाला नांपाकवंतिफलानिच ॥ सिंदूरंजितानीवविरेजुः परितोदिशं ॥१३॥ सेविनोंतापदलनाच्चु जगावलिच्चूषणाः ॥ शिवाइवशिवोल्लासावि बभ्रुश्चंदनद्रुमाः ॥१४॥ वनकुंजरकंडूतिकर्म णाच्चग्नशाखिनां ॥ देवदारुतरूणां वैगंधः श्रे

१८

लेससारच ॥१५॥ तमालतरुखंडानिजीमूतपट लान्यपि ॥ अविज्ञकविवेकानिविबभुः सानुकू लके ॥१६॥ मंदारतरुशाखाग्रकुसुमानिसुयो वनाः ॥ चिन्वंतिचपलापांग्यः पार्वत्यायत्रसेवि काः ॥१७॥ पार्यातकपरागोत्थपुंजपिंजरितस्त नाः ॥ हरंतिवनपालानांमुनीनांकन्यकामनः ॥१८॥

रामाकटाक्षसंमग्नकुंभवंदनवर्वितः॥ स्वाब
नौभूततरुः प्रफुल्लः षट्पदान्वितः॥१९॥ उत्फुल्ल
फुल्लनम्राणां निधानानीवतेजसां॥ स्वर्णविप
कवृक्षाणां राजंतेरत्नवेदिकाः॥२०॥ प्रतिबिंबी
तभूतानां फलैर्घेरत्नसानुषु॥ शुकामोघोद्य
माग्रासेऽप्यहो निर्धारणात्फलं॥२१॥ शैवा

नां शिवपूजासु निकुंजेषु दिवानिशं॥ [illegible]
षधयो दीपायंते तैलादीवर्जिताः॥२२॥ चंद्र
कांतास्मशिखरे चंद्रमंडलवासिनः॥ चेरुः
कुरंग्यः सर्वत्र कुरंगस्य निजेच्छया॥२३॥ कांता
गसंगसंजातपुलकस्तनमंडलाः॥ किन्नर्यो
मरहेसाधः शैवं गायंति सुस्वराः॥२४॥ गीता

२०

कृष्णमृगीणांच लोचनानि स्थलोचनैः॥ उन्नि
मेनुर्विनोदाय यत्र विद्याधरांगनाः॥२५॥ स
रोरुहाणां सितानां मंदः परिमलं वहन्॥ नि
र्वापश्रमवतः पांथान्वासंति कामरुत्॥२६॥
खेलंति मुष्टिभिः सिद्धबालिकारत्नसंयुतैः॥ २०
समासमविज्ञानेन छायेत्रिदशवीरुधां॥२७॥

रेमिरे सलिलक्रीडां यत्र किंपुरुषांगनाः॥ वापी
षु कांतसहिताः स्वर्णसोपानपंक्तिषु॥२८॥ माणि
क्यसानुगेहेषु कांतगंडस्थलीषु च॥ स्वरूपं विलो
क्य गंधर्व्यः स्पृशंति दर्शनक्षमं॥२९॥ किरातादृ
ष्टस्तु मार्गसिंहानां करिमर्दिनां॥ मुक्तावमद्भिस्तु
लैः पदैः शोणनखांकुरैः॥३०॥ चंद्रश्चंद्रोपलस्प

र्जलस्त्रवनदीतटे॥ अमरत्वप्रदानांतुकंदाना
मुद्गमोभवत्॥ ३१॥ अधित्यकासुतुंगासु वमर्यः
श्चारुदर्शनाः॥ विचलंति वलक्षंच चामरक्षेपवि
भ्रमाः॥ ३२॥ वृंदावनिकामधेनूनांहरिवंदनका
नने॥ आसीनानिधनछायेरोमंथान्यत्रकुर्वते॥ ३३॥
सुवर्णवर्णाः कपिलाः क्वचिन्मरकतत्विषः॥

क्वचित्कर्पूरपूराभागावोरेजुश्चभूमयः॥ ३४॥
स्मरंतोननृनुः प्रावृट्कालंसमदकेकिनः॥ यत्र
वल्लीतरुस्मेरकुसुमासवासिंवने॥ ३५॥ शुका
इवकथालापान्कीराहंसाश्चकोकिलाः॥ वक्रि
रेसुद्विजाश्चान्येनृतनूलाग्रनिश्चलाः॥ ३६॥ समा
धिशां॥ तद्दृदयरंहसस्तोपसाभुवि॥ निश्चलाः

२२

वकुंजेषु महेशालिंगरूपिण: ॥३७॥ सालक्तक
पदन्यासैर्व्रजंतीनां प्रियांतिकं ॥ पूजावानिवरक्ता
त्मैः शैलोन्नृत्सिद्धयोषितां ॥३८॥ विकचेषु रसा
लेषु मकरंदप्रवर्त्तिषु ॥ काकलीचंचरीकाणां
जहार यमिनां मनः ॥३९॥ तं दृष्ट्वा शैलममलं विम
लीकृतमानसाः ॥ सन्नामालोकयांचक्रुश्चक्रि

२२

णायोजिताद्द्विजाः ॥४०॥ इति ब्रह्मांडपुराणे मल्ला
रिमाहात्म्ये कैलासवर्णनं नाम चतुर्थोऽध्यायः ॥४॥
सनत्कुमार उवाच ॥ ददृशुस्ते सभां शंभोर्यत्कृ
ता विश्वकर्मणा ॥ शिलाभी रत्नरूपाभिः कांच
नाद्यैः सचंदनैः ॥१॥ लसत्सिंहावलीयत्र रचिता
प्रथमास्तरे ॥ ततः किन्नरपत्राली ततो युध्यद्र

जावली ॥२॥ ततः स्तुरगपंक्तिः स्यात्पत्रवल्लीवि
लासनं ॥ ततः कमलबंधश्चरत्नबंधस्तथोपरि ॥३॥
निस्तलान्शाणललितान्सोमकांतमयांस्त
रान् ॥ निर्माय सत्परवितास्थंवल्कां वनभूमिकाः ॥४॥
मुक्तासुधाधवलिताभित्तयः स्फटिकत्विषः मा
णिक्यैबद्धसोपानमार्गाः शुंडाद्वयांकिताः ॥५॥

इंद्रनीलोपळस्तंभोपरिस्तंभारविभ्रमाः पद्मरा
गकृतोत्तालकुलिशाग्रहणानिव ॥६॥ जाग्रत्प्र
भापुष्यरागचतुःपट्टिकसंवृताः ॥ दंडाः प्रचंडा
श्चंडांशुद्दषत्खंडविनिर्मिताः ॥७॥ पद्मरागज्वा
लाकान्निर्वलिन्निर्यत्रशोभते ॥ इंद्रनीलकृताः
सार्यैमुक्तास्तबकसुंदराः ॥८॥ निराजनकृतो

द्योगाः सौवर्णाः शालभंजिकाः ॥ कर्पूरपात्रविन्य
स्तरत्नदीपा निरंतरं ॥९॥ इत्यादि सप्तभूमीनां शेख
रे कनकोद्भवः ॥ कलशः सूर्यतेजस्वी पताकां
चलवीजितः ॥१०॥ यस्यां देवगुरुर्वक्ता कविर्दैत्य
गुरुः स्वयं ॥ सकलानां कलानां च ज्ञाता विद्बुद्धि
र्बुधः ॥११॥ शिवस्य मान्यः शिरसा सर्वज्ञस्य

कलानिधिः ॥ जगन्निर्वापकत्वं हि गुणः सर्वत्र
पूज्यते ॥१२॥ उपतस्थुर्महेशस्य दर्गां वलमतं
द्रिताः ॥ रूपवंत्योणिमामुख्याः किंकर्य इव सि
द्धयः ॥१३॥ मरुतो वसवो रुद्राः सिद्धविद्याधरा
दयः ॥ कुबेरप्रमुखा यक्षा हाहाहाद्याः सुरगाय
काः ॥१४॥ एकाग्रमनसो तिष्ठन्नारदाद्याः सुर

र्षयः ॥ तुंबरुप्रमुखाश्चान्येगीतज्ञांपरितोषकाः ॥१५॥
तिलोत्तमाद्यास्तारुण्यः स्तनस्फारमदोद्धताः ॥
विस्यंतेनृत्यसमयंसमुदायेनिर्जिर्वृताः ॥१६॥
निधयः शंखपद्माद्याः कुंदाद्यामूर्त्तिधारिणः ॥
सेवंतेश्चलिनो दृष्टिंप्रक्षीकृतमनोंबुजाः ॥१७॥
इंद्रः सिंहासनासीनंस्वामिनंप्रणनामच ॥ स्वह

स्वदृष्टिपातेनकरान्यांजगदीश्वरं ॥१८॥ ज्वाला
रोमांकुरः शीतइवशांत्याकुलाचलः ॥ उपतस्थे
शिवंयत्रस्त्रपधारीधनंजयः ॥१९॥ दंष्ट्राकरा
लवदनः प्रज्वलदुष्क्लिलोचनः ॥ नमस्करोति
च्छेतेशंकृतांतः शांतमानसः ॥२०॥ विकोशाकर
वालेनदिव्यमुष्टिश्चनैर्ऋतः ॥ प्रक्षीकृतदशा

२६

नित्यमुपास्ते चंद्रशेखरं ॥ २१ ॥ अंगणे परमेश
स्य सेकसंमार्जनादिकं ॥ स्वीयते कुर्वता दास्यं
वरमावल भूभुजा ॥ २२ ॥ रजोनुदज्जगत्प्राणः
सभाजिरगतः क्षणात् ॥ समरुच्चंद्रचूडस्य य
त्र किंकरतां गतः ॥ २३ ॥ निधीन् सर्वान् पुरस्कृ
त्य कुबेरो मौरिकीं श्रियं ॥ प्रस्थाय त्वेवं नं

२६

शंभोः पर्युपास्ते सुभक्तिमान् ॥ २४ ॥ मार्तंडोपं

२ उत्कीर्णे इव लोकसुखप्रदः ॥ मूर्त्या प्रसन्नया याय
ते नमते पार्वतीपतिं ॥ २५ ॥ स्थितोपि शेखरे शं
भोः कलया मूर्तिमान् शशी ॥ वृंदे वृंदारकाणां
स समये सेवते शिवं ॥ २६ ॥ नंदयंति सुराः के
चिन्नित्यं सदसि शूलिनं ॥ स्वेदक्लांत्यपनोदाय

प्रलंब्याव्यजनान्यलं ॥२७॥ सुगंधिद्रव्यसंपूर्णा
स्त्रिदशानांकरे स्थिताः ॥ तन्वंतिसौरभं धूपंज्व
लं त्यो धूपवर्त्तयः ॥२८॥ धारागृहगलद्वारिसी
कराश्चंद्रिकोज्वलाः ॥ निर्वापयंति सूर्याग्न्यामं
ध्यदेशे स्थितान्सुरान् ॥२९॥ उत्तानानिस्फुरत्ना
नि दीप्तिमंतिमहांतिच ॥ वितानस्थानिसुस्था

निजज्वलुर्यत्र सुंदरे ॥३०॥ इति ब्रह्मा० क्षे० ॥
म० शंभुसभावर्णनं नाम पंचमोध्यायः ॥५॥
सनत्कुमार उवाच ॥ दृष्ट्वाते ब्राह्मणाः शंभोः संस
दं रत्ननिर्मितां ॥ विस्मयं बहुलं जग्मुः कलाविद्भि
र्निषेवितां ॥१॥ ततस्ते भाग्यसंरंभैः सभायाम
भयप्रदः ॥ दृष्टः कपरिभगवान्शृणुध्वंतद्द्विजा

त्नमाः॥२॥ येनस्पृष्टेनतत्त्ववतांदुःखोपहतचेतसां
कलिकालाग्निभूतानामानंदोजायतेहृदि॥३॥ द्वात्रिं
शात्तिंहकलितेरत्नपंक्तिविराजिते॥ जांबूनदसु
वर्णेनघटितेनिस्तुलेमले॥४॥ नानाग्रन्नासमा
कीर्णेविद्युत्पुंजोज्वलत्विषि॥ मरालामल

तूलौघतूलिकोत्तरस्थछंदे॥५॥समासीनंत्रि

वंसाक्षाद्दृष्टश्चर्मचक्षुषः॥ धर्मस्यपुत्रास्ते
सत्यपूर्वपुण्यफलोदयात्॥६॥ कुंदेंदुचंद्रिकाचं
द्रका॥ श्मीरमहसांचयं॥ पुण्यराशिमिवोत्तुं
गमुत्तुंगस्फटिकोपमं॥७॥ नानाचरित्रयशसा
सुच्छायोपमितांशिरः॥ क्षुद्धक्षीराब्धिकल्लोल
मालाकांतमिवागलं॥८॥ गोक्षीरधामधवलं

धवलांभोजपूजितं। लेपितं चंदनेनैव कर्पूरपुल्ल
काकितं॥९॥ वीतरागानुरागाणां विराजेते निधीइ
व। सरागे यस्य देवस्य चंचच्चरणयोस्तले॥१०॥
सर्वलक्षणसंपूर्णे लक्षणातिगतस्य च। आरक्तां
भोजदर्पौघदलनेशोकसुंदरे॥११॥ नमांसि मान
सस्थानि विनयं तिप्रणामतः। पादयोर्यस्य न

मतां नरवचंद्रमहांशवः॥१२॥ कालव्यालमि
षेणैव राजते यस्य तोउरे। विश्वग्रासोत्सुकः का
लश्चरणे कटकाकृतिः॥१३॥ आसनं बद्धपर्य
कस्वस्तिकं स्वस्तिदायकं। सम्यग्विलोकमा
नानां देवानां यस्य सेविनां॥१४॥ व्याघ्रजितप
रीधानं भुजंगेन दृढीकृतं। ध्यायतां कामदम

३०

नंचांभोर्यस्यविराजते ॥ १५ ॥ नाभिनासुंदरंतुदंगं
भीरेणमनोहरं ॥ वलित्रयविलासेनयस्यविश्वा
वकाशकृत ॥ १६ ॥ नाभिह्रदतटोल्लासानंदवल्ली
वसुंदरा ॥ यस्यह्रन्मंउपंयांतीरोमराजीविरा
जते ॥ १७ ॥ राजतेनिर्मितंयस्यसुविशालमुरस्थ
लं ॥ पार्वतीप्रेममंजूषाकपाटमिवराजते ॥ १८ ॥

३०

त्रिशूलंडमरुंखड्गंपानपात्रंशरासनं ॥ खट्वां
गंबाणसहितंपरशुंमृगमंकुशं ॥ १९ ॥ दशायु
धानियस्यैवंविलसंतिकपर्द्दिनः ॥ दोर्द्दंडेषु
प्रचंडेषुचंडाहिवलयेषुच ॥ २० ॥ अंभोरुहा
णांपत्रानामेकनालइवासितः ॥ विभातिज्ञ
केवात्सल्याद्यस्यकालगिलद्गलः ॥ २१ ॥ प्रा

लेयशुद्धभीश्वास्यकंदर्पदहनोद्यतं॥ लोचनत्रि
तयंयस्यपश्चिमाननमुत्तमं॥२२॥ गोरंसुतिल
कंपांतुगंउप्रहसितंमुखं॥ ओत्तरंयस्यदेवस्य
वक्त्रंकमलसन्निभं॥२३॥ कल्पांतदहनज्वा
लातडित्पुंजप्रभारुणं॥ इंदुगंगाजटासर्पैः
पूर्ववक्त्रंविराजते॥२४॥ निलजिमूतसंका

शंज्वलद्दंष्ट्रंसुभैरवं॥ सर्पप्रोतकपालालीशे
खरंदक्षिणंमुखं॥२५॥ व्यक्ताव्यक्तगुणातीतं
सगुणंलक्षणातिगं॥ पंचमंवदनंयस्यतडि
न्मालाकुलंयथा॥२६॥ यस्यदेवस्यवामांग
संगिनीतुहिनाद्रिजा॥ दिव्यरत्नमणिश्रेष्ठ
भेवप्रतिभातिया॥२७॥ यस्यामंगलसूत्रस्य

३२

बलेनगरलंपपो॥ क्रांतकालकलोल्लीलंत्रैलो
क्यग्रासस्साहसं॥२८॥ रतिकंदर्पयोश्चितपक्षे
रक्तांबरध्फती॥ तलिखरणयोर्यस्याः सानुरा
गस्वानिशं॥२९॥ मंजीरसंजितंयस्याः पादयो
र्बिरुदावलिः॥ वाग्विलासायतनुतेनिजांमा
धुर्यतामिव॥३०॥ बंधूकपटलालक्तदाडिमी

३२

कुसुमोपमं॥ उवासवसनंदेवीयासंध्यारागसंनि
भं॥३१॥ पीनोत्तुंगेकुचतटेकंचुकंकांचनप्रभं॥ नां
उगारमिवोत्तानंयस्याः कंदर्पचर्मभुजः॥३२॥
ग्रीवाविलासललिताराजतेमौक्तिकावलिः॥
सौवर्णसूत्रंकांदर्पवदनस्तबनयोरिव॥३३॥
नानारत्नसमुद्घाय विस्फार्यकिरणावलि॥

यस्याग्रैवेयकं भाति निदानमिव तेजसां ॥ ३४ ॥
यस्याः कनकताटंकनेमिमुक्ताफलानि च ॥
अनंगवक्रनिपतन्मनांसीव यतात्मनां ॥ ३५ ॥
वदने मदनोल्लासान्यास्याः कलयितुं शिवः ॥
नयनानि बहून्येव बभार जगतां पतिः ॥ ३६ ॥
बिंबयदि स्यो च्छ शिनो नीलोत्पलदलद्वयं ॥

तदोपमा नयनयोस्तस्याः स्याच्चारुचक्षुषः ॥ ३७ ॥
यदि शीक्रस्य बिंबस्य कनकांभोजमासनं ॥
भवेन्नासामणेस्तस्याः सादृश्यं चंपकत्विषः ॥ ३८ ॥
मुखचंद्रमृतस्येव धारादंतोज्वलत्विषः ॥ यस्याः
शिवचकोराय राजते धरपल्लवः ॥ ३९ ॥ उत्तरं
गैरिवाकीर्णकालिंद्या नीलिमा हतं ॥ यस्याः

३४

करावक्षविक्षेपैरन्नूत्प्रतिदिशं नमः ॥४०॥ अष्ट
मीचंद्रललितं ललाटं प्रतिजानातियत् ॥ ज्याबद्ध
कार्मुकाकारं यस्याः कुसुमधन्विनः ॥४१॥ माल
तीकलिकागर्भैर्गुंजितैर्भ्रमरावलिः ॥ लक्ष्यते
लक्षणोपेतैर्यस्याश्चकुरपंजरे ॥४२॥ अगाधे

३४

स्मिन्सुधासिंधौगांगैवैकसुखीशिवा ॥ शिवेमि

त्वद्रसमयीरोमांचैः पुलकांकितैः ॥४३॥ विद्या
विद्याधरैर्वंद्यादेवानामधिदेवता ॥ जगन्मंदि
रनिर्वाणस्थाणोयाशालभंजिका ॥४४॥ या
चैतन्यकलाविश्वरूपिणः परमेशितुः ॥ नित्या
सत्यास्वयंमायामोहिनीलीलयाशिवा ॥४५॥
तयान्वितंशिवंदक्षाकृतकृत्यामुनीश्वराः ॥

पेतुस्तेदंडवद्भूमौ बाष्पपूरितलोचनाः॥४६॥ उ
त्थापिताश्चलिंगिणा ते पृष्टाः केयमित्यपि॥ वि
प्राः प्रवेशिताः स्वर्णवेत्रहस्तेन नंदिना॥४७॥
इति श्री ब्रह्मांडपुराणे क्षेत्रखंडे मल्लारिमहा
त्म्ये शिवमूर्तिवर्णनं नाम षष्ठोऽध्यायः॥६॥ ॥०॥
सनत्कुमार उवाच॥ अथ ते मुनयः सप्त तं द

ष्ट्वा गिरिजापतिं॥ स्तोत्रं प्रचक्रुर्ना वेन स्तोत्रे
ण जगतां विभोः॥१॥ ऋषय ऊचुः॥ नमोस्तु
ते महादेव नमस्ते जगदीश्वर॥ नमोस्तु ते ज
टाजूटसंराजच्चंद्रभूषण॥२॥ नमो रुद्राय
महते नमस्ते गिरिजाप्रिय॥ नमस्ते जगतां
नाथ नमस्ते भक्तवत्सल॥३॥ नमस्ते देवदेवे

३६

शानमस्तेलोकपालक। नमस्तेजगदाधारनम
स्तेवरदेश्वर॥ ४॥ नमस्तेभ्नूतभव्येशानमस्तेभ
क्तभावन॥ नमस्त्रिपुरहंत्रेचनमस्तेत्रिदशे
श्वर॥ ५॥ नमस्तेस्तुज्ञानदात्रेनमस्तेनाग
भूषण॥ नमस्तेवेदविदुषेनमस्तेवेदधारिणे॥ ६॥
नमस्तेमृतदमननमस्तेसुरमर्दन॥ नमस्ते

३६

जगदाधारनमस्तेजगतांप्रिय॥ ७॥ नमः पिना
कहस्तायनमस्तेकृत्तिवास्से॥ नमोऋषिग
णाध्यक्षनमस्तेमुनिसुप्रिय॥ ८॥ नमस्ते
मुनिपालायनमस्तेमुनिसंश्रय॥ नमस्तेवर
देशायनमस्तेधर्मपालक॥ ९॥ नमस्तेधर्मक
र्तृणांमार्गदेशाकरप्रभो॥ नमस्तेसुतपः प्रा

प्यनमस्तेतापसप्रिय ॥१०॥ नमस्तपोनिधा
नायतपःपालायतेनमः ॥ सृष्टिस्थितिविना
शानांकर्त्रेतुभ्यंनमोनमः ॥११॥ सन्ध्यामध्य
गतान्दृष्ट्वाविह्वलीकृतचेतसः ॥ उवाचब्रा
ह्मणान्शंभुःकेनयूयंसुदुःखिताः ॥१२॥
॥ ऋषयऊचुः ॥ मणिमल्लौमहादैत्यौमणि

शैलाधिवासिनौ ॥ ब्रह्माणंतपसाराध्यताव
जेयत्वमागतौ ॥१३॥ नवध्यौपंचवक्त्रेणचतुर्व
क्त्रेणवाक्वचित् ॥ षण्मुखेनदशास्येनदश
बाहुवतापिवा ॥१४॥ सहस्रबाहुनावापिदेव
धूर्यणकेनचित् ॥ राक्षसेनापिमनुजैःसि
द्धविद्याधरादिभिः ॥१५॥ वरदानबलोन्म

३८

नोदुर्मदौदुष्टमानसौ ॥ तान्यांमहितलेरा
ज्यंक्रियतेलोकपीडनं ॥ १६ ॥ यान्यांबिन्ने
तिशक्रोपिनृपाणांतत्र का कथा ॥ ऋषीणा
माश्रमाः सर्वेविध्वस्तास्तेनपीडिताः ॥ १७ ॥
उन्मूलितानिलिंगानिस्वयंभूनिविनोदतः ॥ ३८
जलतीर्थेषुसर्वेषुविचेरुः कुंजरोस्तयोः ॥ १८ ॥

तयोरनुचैरैः स्वर्गात्केशाकर्षणविह्वलाः ॥ दिव्याः
सुरविलासिन्योनुक्ताः प्रापय्यन्भूतले ॥ १९ ॥ पा
नेकेलिविलासायप्रेमपात्रंमरुत्वतः ॥ आनीत
ममरावत्यामेनकाख्यंमनोरमं ॥ २० ॥ प्रत्यहंनं
दनोद्यानात्तत्तुष्टयेकुसुमानिच ॥ पारिजातस्य
मधवाप्रस्थापयतितद्भयात् ॥ २१ ॥ आसवाय

घटिर्बद्धास्ताश्च त्यैः कल्पशाखिनां ॥ यदात
व्यं कल्पितं तैर्हि सुहृदुष्टमथापि वा ॥ २२ ॥ नि
क्षेपितः सुरमणिः किं विल्कालं मरुत्वता ॥
नीतानान्यां चवैकुंठं सुराणां सुरन्निर्ययो ॥ २३ ॥
पीयूषरसपूर्णानि स्वर्णवर्णानि नित्यशः ॥
प्रत्यर्पयति स्म त्रामा प्रीत्यानीत्या फलानि च ॥ २४ ॥

यत्किंचिन्नाकलोकेऽस्मिन्नपूर्ववस्तु सुंदरं ॥ भो
ग्यं तयोर्विभोगाय शक्रः प्रापयति प्रभो ॥ २५ ॥
अग्निस्तयोः प्रतापेन दाहन्नीत इवानिशं ॥ स
कंपमानहृदयः स्वपुरीमधितिष्ठति ॥ २६ ॥ वि
श्वसंहाररसिकः कृतांतः शासनात्तयोः ॥ न
बिभर्त्ति करे दंडं चंडविक्रममंडनं ॥ २७ ॥ कोपे

५०

शाः कोणपोजातिमात्रभावेनगौरवं ॥ दानादा
नादिकंप्रेमतनुतेसततंयोः ॥ २८ ॥ वरुणावारु
णीत्वांतरश्वत्नीत्येवंवेपते ॥ शिरसावंदतेसम्य
क्‌दादेशविवेष्टितं ॥ २९ ॥ सर्वदासर्वगोवायुस्त
त्कांतासुरतश्रमं ॥ हरतिस्वल्पभावेनभयात्क
र्यमुपागतः ॥ ३० ॥ संप्रापयतियक्षेशाः प्री

५०

त्येवच्चयगर्जया ॥ नृत्यगीतेषुचतुराः कामिनी
रलकापुरात् ॥ ३१ ॥ माणिक्यदीप्तिरत्नानिचिं
तामणिसमानिच ॥ ददात्यब्धिः किमाश्चर्यंय
योरिंद्रोपिसेवकः ॥ ३२ ॥ तपोव्ययंनयोहृत्वा
त्वशापतिंमुनीश्वराः ॥ शुनिदंडाहतेशोन्व
हानिः किंनैवजायते ॥ ३३ ॥ तयोर्मुख्यस्तुम

ल्लाख्यः समदोतिप्रतापवान् ॥ आश्रमान्नः स
मन्येत्यनानादुःखं तदाकरोत् ॥ २४ ॥ सर्वज्ञः
सर्वदर्शी त्वं यद्वृत्तं नो न वेत्सि किं ॥ सर्वथापीडि
तास्तेन त्वयि स्वामिन्यनाथवत् ॥ २५ ॥ कथमा
मकः थं देव ज्ञाता त्वं दोषदंडयोः ॥ तेषामिति व
वः श्रुत्वा शिवो वचनमब्रवीत् ॥ २६ ॥ श्रीशि

वउवाच ॥ न हता ब्राह्मणास्तेन दुष्टकर्मगता
युषा ॥ भग्नास्तेन मनोरम्या रुद्रहंसस्य पंजराः ॥ २७ ॥
प्रध्वस्ता मम मल्लेन कालसर्पस्य पेटिका ॥ वि
प्रालोल्यवशेनैव मुखके न क्षतायुषा ॥ २८ ॥ दैत्या
धमं ग्रसामीति साट्टहासं समुत्थितः ॥ जटाः
संत्राटयामास फटाटोपाहतान्भुवि ॥ २९ ॥ अ

४२

जायतमहामारीदीप्तदावानलप्रभा ॥ सिक्ता
तैर्मुनिभिर्दीप्तैरोषोत्कर्षेण सर्पिषा ॥ ४० ॥ ततः
सा घृतमारीति नामधेयमुपागमत् ॥ दंष्ट्राक
रालवदनाजिह्वालल नभीषणा ॥ ४१ ॥ नाना
युधधरात्युग्रा शातन्नेरवनादिनी ॥ ज्वलच्छि
खेव कल्पाग्नेर्वर्द्धिता नुवनत्रये ॥ ४२ ॥ इति

४२

श्रीब्रह्मांडपुराणेक्षेत्रखंडेमल्लारिमाहात्म्ये
शिवविज्ञापनं नाम सप्तमोध्यायः ॥ ७ ॥ ॥ ॥
॥ सनत्कुमार उवाच ॥ शृणु ध्वं ब्राह्मणा यूयं
कलिसंतप्तमानसाः ॥ कलौ सिद्धिप्रदं नृणां
भक्त्यायत्स्वल्पयापि वा ॥ १ ॥ मार्त्तंडभैरवं रूपं
बभार सहसा विभुः ॥ महाहिबलयोत्तर्यंचंद्र

मार्त्तंडकुंडलं ॥ २ ॥ डमरुत्रिशूलसहितं खड्गपा
त्रसुशोभितं ॥ तप्तकांचनसंकाशं मुंडमाला
विभूषितं ॥ ३ ॥ माणिक्यपंक्तिसदृशादशनाव
लिशोभितं ॥ खंडेंदुशेखरं त्र्यक्षं महामुकुटमं
डितं ॥ ४ ॥ वसंतखेलनोत्फुल्लव्रजनीचूर्णगुंठितं
नापिच्छविपिछालीवल्लीचामरवीजितं ॥ ५ ॥

उत्तुंगस्तनसंचारतरुणीकरपल्लवैः ॥ क्षुभ्यमान
महारावसारमेयसमाकुलं ॥ ६ ॥ सत्पकोटिग
णाकीर्णपिशाचावलिपालकं ॥ एवमास्थाय
तद्रूपं तेजसातीवभासुरं ॥ ७ ॥ सूर्यकोटिप्रती
काशं चंद्रकोटिसमप्रभं ॥ आदिदेशाततः स
र्वान् निर्यातसमरोद्धताः ॥ ८ ॥ शास्त्रैरस्त्रैः स

४४

मायुक्तावाहनैः स्वैरलंकृताः॥ सन्नाहैर्वज्र
कवचैस्तडिद्दीप्तिसमायुतैः॥९॥ अथतेत्रि
दशाः सर्वे निजसेनासमावृताः॥ सैनिकाः
समरानंदसंदोहैर्मेदुराबभुः॥१०॥ उपत्य
कासु कैलासगिरेः सुसमभूमिषु॥ तेषांसे
नाष्टथक्स्याभिर्द्दश्यामासशूलिनः॥११॥

४४

आरूढस्य वृषस्कंधेऽक्रोधज्वलितचक्षुषः॥
मयूरचामरस्फारप्रभाभासुकुटशोभिनः॥१२॥
शुंभ्रांशुमंडलाकारधवलछत्रसेविनः॥ प्रा
कृप्रतापयद्भाः पाठबंदिजनतुतस्य च॥१३॥
॥ स्कंदउवाच॥ मयूरवाहनादेवाः शक्तिकुं
तायुधोघताः॥ उल्लासंल्लीलसन्नाहावीरास्ते

ममसैनिका ॥ १४ ॥ आदिगंतंगजारूढाः स्फू
र्जत्कुलिशशोभिनः ॥ शोभंतेपल्लवच्छत्रैर्देवे
द्रस्यवमूर्तियं ॥ १५ ॥ गतेर्विलासंकुर्वंतितुरंगा
यत्रकुंजराः ॥ मनोरथमयंयत्रसासेनावाक्षि
पोपरा ॥ १६ ॥ शक्तिशस्त्रज्वलद्दीप्तिर्वाहि
नीमेषवाहिनी ॥ दावदीप्ताग्निसंकाशादेवं

यंजातवेदसः ॥ १७ ॥ गलघंटालसल्लोलना
दसैरिभभासुरा ॥ प्रचंडदंडदोर्दंडसैनेयंया
मिनीविनो ॥ १८ ॥ दंष्ट्राकरालवदनेक्रव्या
दबलमुत्करं ॥ दर्पधारावलीखङ्गंदेवनैर्ऋ
तमाश्रितं ॥ १९ ॥ चलत्पाशावलीहस्तावारु
णीयमनीकिनी ॥ कुंकुमारुणनासीराराज

४५

नेयंचंद्रशेखर ॥ २० ॥ ध्वजपल्लवसंछन्ना सेने
यंतातवायवी ॥ ध्वजायुधामहाघोरामर्मरा
भासुरारुणा ॥ २१ ॥ चंचत्कांचनसन्नाहाकां
चनछत्रभूषिता ॥ स्यणोदिग्गांकुशैर्नातिसे
नेयंनारवाहिनी ॥ २२ ॥ यत्रोंदुरुसुखावाहा

४६

गजास्यायत्रसादिन ॥ दीप्तांकुशाकुठार

श्रीलंबोदरचमूरियं ॥ २३ ॥ मृगास्यास्तुरगाय
त्रछत्राणिधवलानिच ॥ चामराणिप्रनावंतिसा
वांश्रीसबलाचमू ॥ २४ ॥ स्पंदनाःसत्पतुरगास्त
डिन्मालोल्लसत्प्रभाः ॥ उल्लोलछत्रसंकाशाहे
रिदश्वस्यसाचमू ॥ २५ ॥ हंसकांतिमयोचुंगा
स्तुरंगायत्रकुंजराः ॥ अब्जयोनेरियंसेना

कमंडलुलसध्वजा ॥ २६ ॥ नीलमेघांजनच्छाया
सन्नाहा शंखचक्रिणी ॥ देवपीतांबरच्छत्रासेना
गारुडवाहिनी ॥ २७ ॥ शूलखड्गांगहस्तेयंगज
चर्मपरिछदा ॥ सेनेयं शांभवी शंभोर्लोचन
त्रयभूषिता ॥ २८ ॥ इतिदर्शयतिस्कंदेक्रोधा
न्मल्लवधोद्यतः ॥ मार्त्तंडभैरवः शीघ्रंययौमणि

मयाबलं ॥ २९ ॥ बलंत्रि[illegible]द्रवेतालाभूताप्रे
ताश्चडामराः ॥ शाकिन्योमातरोत्युग्रानाना
युधकरोद्यताः ॥ ३० ॥ भ्रमतखड्गांगहस्ताग्राः
केचिच्छूलपाणयः ॥ बलच्छक्तिकराः केचि
त्केचित्परशुधारिणः ॥ ३१ ॥ त्रिशूलतूलनोत्सा
हाः केचिल्लांगलपाणयः ॥ शोभितामुद्गरैः केचि

४८

त्केचित्तुंगगदाधराः॥३२॥केचिल्लोहार्गलास्कंधाश्चक्रचालनतत्पराः॥शंखपद्मधराः केचित्कालदंडास्त्रमंडिताः॥३४॥चर्मखड्गधराश्चान्येखेटकुंतामहाबलाः॥मुद्गरान्भ्रामयंत्येके
केचित्कार्मुकदंडकान्॥३५॥नाभिचुंबिप्रलंबोष्टादंष्ट्रालंकृतवक्षसः॥केचित्पंचनयनाव्या

४८

जंघास्याश्चकेचन॥३६॥केचिद्दिस्तनासिंहास्याः केचिद्वीराः षडानना॥षट्सप्ताष्टकराः केचिद्दीर्घलंबिहनुकुंमंडलाः॥३७॥शुंडानासावक्रतुंडाद्विशीर्षाः सप्तशीर्षकाः॥ललाटशृंगविकृताः केचिद्व्यालविलोचनाः॥३८॥केचित्घर्घरिकावक्त्रानाभिस्पृग्रसनांचलाः॥तीर्यक्कूर्चच

टाटोपाजटाच्छन्नांगयष्टयः ॥ ३९ ॥ केचिदूर्ध्व
कराः कृराकेचिद्दीप्तविलोचनाः ॥ मुंडमालाध
राः केचित्केचित्कर्णाहृताननाः ॥ ४० ॥ केचिदूर्ध्व
पदः शीर्षकरयानामदोत्कटाः ॥ केचिन्नीला
ननाः केचिद्रक्तांगादंष्ट्रुराननाः ॥ ४१ ॥ केचिद्धलं
उन्नूषांगावचल्गुः सत्वसंभ्रमाः ॥ महामान्या

महोत्साहामहादेवात्मजाइव ॥ ४२ ॥ त्रिसप्तनव
जिव्हाश्चपंचसप्तदशाधराः ॥ चक्षुः कर्णास्त्रिक
र्णाश्चज्वालास्याः पंचतुंदिलाः ॥ ४३ ॥ वाद्यत्संग्रा
ममुरुजाध्वनिनाव्योमपूरयन् ॥ रणदुंदुभयो
ढक्कानिःसाणाघणघोषिणः ॥ ४४ ॥ उद्घोषारण
कंकालारणतालाः सुनादिनः ॥ जयघंटादि

५०

वाद्यानियुगपदध्वनुस्तदा॥४५॥रिपुश्चरणमोह
र्योजघुषुर्युद्धजेरयः॥सस्वनुर्युद्धकांसोलाश्च
कपूरणघोषकाः॥४६॥तथापिनाकिवाद्यानि
जगर्जुडिंडिमादयः॥ववडुदीर्घशृंगाणितत्स्तनुः
पटहादयः॥४७॥गगनं प्रावृतंजातिनानावर्ण
ध्वजांचलैः॥शूलिनःक्रोधवीरस्यवितानमि

५०

वविस्तृतं॥४८॥शुभ्रमूर्द्धसुवीराणांवलद्भिः
स्वर्णदंडके॥चंद्रिकापूरितंव्योमतदाच्छत्रजनी
विना॥४९॥शिरस्सुरथिनांतद्वल्करिस्कंधाधि
रोहणं॥चलन्मयूरकुंत्वानांदी[illegible]याशून्यमच्छद्
नं॥५०॥ततःफणिफटाटोपात्पृथिवीमज्जनो
न्मुखी॥वराहदंष्ट्राभंगश्च्वातुरंगस्यन्नारतः॥५१॥

सेनाघोषेणदुग्धाब्धिः क्षुभितोमधुसूदनः ॥ ते
नजागरयांचक्रेशेषपर्यंकशायितः ॥ ५२ ॥ जंग
मागिरयोनीलाइवधावंतिकुंजराः ॥ महावदं
कुशानुग्रानगणाय्यमदोद्धताः ॥ ५३ ॥ तत्रतेषा
मन्मूर्न्मार्गेमदासारतरंगणी ॥ तांचतेरुर्हयाः
सादियुक्तायुद्धस्यरंहसा ॥ ५४ ॥ क्षुण्णयद्याद्धखु

राघातेक्षुण्णीकृतावस्मजंरजः ॥ घर्षणेश्वक्रेने
मीनामस्पृशाद्दिवमध्वनि ॥ ५५ ॥ इत्यस्खलम्बलो
पेतंश्रीमन्मार्तंडभैरवं ॥ ५६ ॥ इतिश्रीब्रह्मांडपु
राणेक्षेत्रखंडेमल्लारिमहात्म्येशिवसैन्यवर्ण
नोनामाष्टमोध्यायः ॥ ८ ॥ • • • • •
सनत्कुमारउवाच ॥ अथागतंमहेशस्यसैन्यं

५२

सर्वद्दिगंतरात्॥ असंख्येयमनाख्येयंदीप्तज्ज्वा
स्त्रावलीवृतं॥१॥ इतितंकथयामासुर्दैत्यानाम
धिपेश्वरं॥ मल्लंतस्यासुरेंद्रस्य दूताविक्रांतचेत
स॥२॥ मल्लासुरउवाच॥ कोसौमहेश्वरः किंसैन्यं

५२

दृष्टेनेणसमृद्धिमत्॥ यस्यप्रावरणंचर्मचूषणा
निच्छुजंगमाः॥३॥ इतिवित्तपतेर्वैरंकोयंक

थयत्यलं॥ रेदूताहनतेनंहिविपरीतार्थजानाषि
णा॥४॥ सुहृदाममतस्याद्रिः कैलासोनुजपंज
र॥ निधायांदोलितस्तस्यबलंमसुरतःकथं॥५॥
अथासौलीलयातिष्ठन्नुतुंगशिखरंगतः॥ त
स्मादालोकयामासशंभोःसैन्यंसदैत्यराट्॥६॥
तंदृष्ट्वांतर्नयोर्दैत्यःशूराणांदत्तवान्गजान्॥

सुरार्दनायशूरायदद्दावैरावतंगजं ॥ ७ ॥ निर्ज
रध्वंसिने वैरिसेनाकोलाहलान्निधं ॥ विद्युत्प्र
नायशाकटंचतुर्वाजिविराजितं ॥ ८ ॥ उद्दनाय
चमल्लायचतुर्दंतंमहागजं ॥ ९ ॥ देवशल्मायवी
रायदद्दोश्वरपतिंगजं ॥ ९ ॥ तस्मैचवाजिचित्रां
गोदत्तः कश्मीरसद्वपुः ॥ रत्नकांचनपल्याण

संराजत्पृष्टमंडलः ॥ १० ॥ कुंजरंसोरव्नास्याय
हिमवंतंमहाबलं ॥ इंद्रगोपंचतुरगंचतुश्चामर
शोभितं ॥ ११ ॥ सुरेंद्रदर्पदलनोबहूनांरक्षसां
पतिः ॥ तस्मैकर्पूरतिलकंवाजिनंचगजाधिपं ॥ १२ ॥
चामराणिप्रभावंतिसन्नाहंसूर्यतेजसं ॥ वी
रदर्पहरंखड्गंतांबूलंशासिनासह ॥ १३ ॥ सुरग्रा

५४

सायंदेवारिंहस्तिनंजयमंगलं ॥ अश्वंचंद्रांशुसन्नाहंमल्लंनिजकरेस्थितं ॥२४॥ नरविध्वंसकायेन्नंकस्तूरीकवचानिधं ॥ नंदनोद्यानदलनंकुजरंवसदामदं ॥२५॥ वाहेश्चतुर्भिःसंयुक्तंपद्मरागसमप्रभैः ॥ कांबोजैश्चंउकोपायरथंचविजयध्वजं ॥२६॥ सिंधुनादायमत्तालिमालाव्या

५४

कुलितानन ॥ प्राक्संग्राममहाशौर्यपरितोषेणसुंदरं ॥२७॥ इंद्रनीलप्रभावाहाविबिरंकनकप्रभं ॥ यस्यतंस्यंदनवरंप्रायच्छ्रीमुखायच ॥२८॥ यत्रसिंदूरावर्णाश्वाःश्यामकर्णामरुत्जवाः ॥ तेरथंधूम्रवर्णायजैगंगजंनीलगिरिंददौ ॥२९॥ उल्लासमल्लीलमकरश्वपर्णविपर्णाश्व

न्भूषितं। रुष्ठध्वजं रथं शूर्पकर्णायव्यतरत्तदा ॥२०॥
ज्वालामुखः शूलजिव्हः सुरारिः सुरसूदनः॥
करालः पावकाक्षश्च शक्तिदंतः प्रतापवान् ॥२१॥
भीमाक्षो भीषणमुखो देवमल्लो बुधांतकः॥
निर्जरारिर्गजमुखो रक्ताक्षस्त्रिदशार्दनः ॥२२॥
कालध्वंसी कुंजनासः सिंहनादोमरांतकः॥
खराननः खरनखः खररोमा खरांघ्रिधृक् ॥२३॥
ऊर्ध्वकेशः सत्यबाकुर्नववक्त्रश्चतुर्भुजः॥ हल
दंतः क्रूरदृष्टिर्लांगली करभाननः॥२४॥ वक्र
दंतः खररोथः खड्गकेशः सुराशनः॥ असिजि
व्हः कुंतजिव्हः कूर्मकर्णस्त्रिलोचनः॥२५॥
उदग्रास्यो दुर्मदश्च कामरश्मश्रुरुन्नतः॥ व्या

५६

घ्रांघ्रिर्दुर्धरोदुष्टः स्थूलरोमाविनासिकः ॥ २६ ॥ त्रि
नासः सत्परसनस्त्रिशिराश्चवतुःशिराः ॥ वि
द्युल्केशोज्वलदंष्ट्रोव्याघ्रवक्त्रः सुदुर्मतिः ॥ २७ ॥
दुर्मुखः शरभाकारः पवित्राशीबृहज्जटः ॥
तडित्कर्णः क्रोधमूर्तिः पाशकर्णः प्रमोटनः ॥ २८ ॥
सिंहनादः क्रूरनादः खरनादोश्वहेषिकः ॥ शुं

५६

डाहस्तः क्रोशबाकुस्त उद्दूक्षास्त्रिपाद्बली ॥ २९ ॥
नीलाननस्त्रित्रिशांगस्त्रिकर्णश्चंउविक्रमः ॥ श्वे
तोदरः शताक्षाश्च धूम्राक्षीवीरखादनः ॥ ३० ॥
सुग्रीवः शृंखलाहस्तः शूलग्रीवः शिवारुतः ॥
क्रोशमूर्त्तिर्नग्नोमूर्त्तिर्महामूर्त्तिर्मदोत्कटः ॥ ३१ ॥
इत्याद्यनेकैर्दैत्यौघान्वाजिकुंजरवामरेः ॥

कर्पूरशास्त्रसन्नाहैः प्रियवाक्यसदुक्तिभिः ॥ ३२ ॥
वस्त्रालंकारतांबूलैर्मोहयामास तत्क्षणात् ॥
आदिदेश ततः सर्वान्नृत्यवर्य्यतालपुसंगरे ॥ ३३ ॥
स्वयमारुह्य चोत्तुंगं सहस्राक्षं महारथं ॥ सर्व
शास्त्रास्त्रसंपूर्णमंत्रयंत्रविधानवित् ॥ ३४ ॥ क्षणं
मल्लाभिधो दैत्यस्तेजसादीपितो बभौ ॥ निर्वा

णसमयं प्राप्य प्रदीप इव दुःसहः ॥ ३५ ॥ तद्‌
ग्रामणि दैत्येशाः कुंजरस्कंधलालितः ॥ बल
श्चामरवृंदानि यत्र देशोल्लसंति च ॥ ३६ ॥ तत्से
नावाद्यनिर्घोषैः क्षुभितास्तोयराशयः ॥
वेमुर्ज्जलतरंगाली मिषेण सहसा तदा ॥ ३७ ॥
उच्छलत्तुंगसलिलप्रकाशाद्रत्नजातयः ॥

५८ आलिलिंगहरेः कंठंलक्ष्मीर्दुग्धांबुधिस्थिता॥ ३८॥
आरक्तनीलपीताद्यैः छत्रैरापूरितंनभः॥ सिं
हानादैश्चदैत्यानांप्रतिशब्दैर्मही कृता॥ ३९॥
शिखराणिजकुस्तेषांसहसावासलालसाः॥
उद्वेजिताः किन्नरास्तेसेनाघोषैर्दिवंययुः॥ ४०॥ ५८
इतिश्रीब्रह्मांडपुराणेक्षेत्रखंडेमल्लारिमहा

त्म्येदैत्यसेनावर्णनंनामनवमोध्यायः॥ ९॥
॥ सनत्कुमारउवाच॥ शृणुध्वंब्राह्मणादुष्टकलि
कालमलापहं॥ चित्रंचरित्रंमल्लारेः श्रोतृणांस
र्वकामदं॥ १॥ सप्तकोटिगणाकीर्णोदेवोमार्तंड
भैरवः॥ तत्सेनाधिकसैन्येनमल्लोदैत्यः परिवृ
तः॥ २॥ रोषेणमहतासैन्येमिलितेतुपरस्परं॥

सिंहनादैश्च वीराणांकृतलंबधिरीकृतं ॥३॥
मिथोमकरतुंडानांसंघट्टैश्चशिरांश्चैंसिच ॥
फेलुरांदोलयामासुर्ध्वजानामुन्नतांचला ॥४॥
ललाटपट्टान्यमिलन्नू कुंजराणांसमंततः ॥
आचकर्षुर्महावंताः स्वांकुशैरंकुशान्मिथः ॥५॥
योधाः कुंतैश्चशूलैश्चताडयामासुरद्भुतं ॥

स्वैरंकूर्च कचाक्रांत्याअन्योन्यमतुलोत्स
वाः ॥६॥ शुंडादंडान्नू कुंजराणांनिजघ्नुः कर
वालतः ॥ नाडीर्वामकराग्रेणधारंधारंमहा
शयः ॥७॥ चखेलगोलैर्लीक्षायाः कालबाल
इवाजिगः ॥ मिलत्कपोलनिनदैः कुंजरैः कुं
कुमारुणैः ॥८॥ कल्पांतइवतत्रासीत्संग्रामे

६०

विश्वग्भीषणे॥ टणत्कारैश्च शस्त्राणां शूराणां

व्याकुलात्मनां॥९॥ विविकेरुर्विस्फुलिंगाः श

स्त्रसंघट्टसंभवाः॥ ववर्षुः समरे योधाः शस्त्र

धाराइवांबुदाः॥१०॥ रणांगणे रजः कीर्णे ख

द्योताइव ते निशि॥ कुंजरस्कंधसंरूढाः का

लसन्नाहसंवृताः॥११॥ निजघ्नुः सोद्यः

६०

सादीनुन्नैः खड्गैर्न्शंशातितैः॥ चक्रिकामु

ष्टिघातैश्च घनकंकनदंडकैः॥१२॥ आमुष्टि

यमदंष्ट्राणां प्राहारैर्दारुणैर्मिथः॥ रथिनः

सारथीन्रोषान्रथिनस्तुमुलोत्सवे॥१३॥

बभंजुः शूलशाकटान्कीर्तिकामातशोभि

तान्॥ धावत्सदातिवृंदानि पक्षैरावृत्य घोट

कान्॥ १४॥ अहो पदातयः शूरा लोहसन्ना
हसंहतान्॥ निजघ्नुः छुरिकाघातैस्तुरंगान्
सादिनोदितान्॥ १५॥ ज्वलत्फलाग्निर्भल्ली
भिः कुंजरान्समराजिरे॥ धनुर्ज्यास्फालमुक्ता
भिस्ताडयामासुरद्भुतं॥ १६॥ तीक्ष्णशूलप्र
हारैश्च रथिनः सहघोटकान्॥ जीविताद्रे

परित्यज्य निजघ्नुः श्चक्ररक्षकान्॥ १७॥ अ
क्षान्विघट्टयामासुः कुठारैरतितीक्ष्णकैः॥
सोढारो रास्त्रप्रहाराणां स्यंदनानां पदातयः॥ १८॥
केचित्कांश्चिच्च मुशलैः शूलैर्लोहार्गलादि
भिः॥ समरे चूर्णयामासुः प्रहारैरतिदारु
णैः॥ १९॥ केचित्खड्गसंजातैर्घातैः शीर्षा

६२

प्यचूर्णयन् ॥ तथानिष्कशाया मासुर्बाहिर्लीरन पिंडकान् ॥ २० ॥ कांश्चिदेके हलाग्रेश्च व्यात्तकर्षुः पदातयः ॥ तांस्तान्निकृन्त्युरपरे निस्त्रिंशैरश्वबंधुरैः ॥ २१ ॥ केचिच्चक्राणिमुमुचुस्तीक्ष्णधाराणि पत्तिवाः ॥ विसस्रुरस्त्राण्यपरेनित्यं संग्रामपंडिताः ॥ २२ ॥ आफलं चक्रघातेन

६२

निर्गच्छंतियथातथा ॥ जघ्नुः कराभ्यांसुनटाकांश्चिदेके परस्परं ॥ २३ ॥ ज्वलन्निस्त्रिंशसंघातघातैः क्षुण्णांगयष्टयः ॥ परेषांप्राणदेशेस्थंसरोषाद्रुधिरंपपुः ॥ २४ ॥ हाकोविदुरुसंदेशापीडनादेहरन्नसून् ॥ अन्येषांकोपबहलापतिताह्यवनीतले ॥ २५ ॥ उदग्रेरकुठेरु

ग्रान्पराक्रमवतोद्विपान्॥ बबंधुःपाशजा
लेनविषयानिवयोगिनः॥२६॥ स्खलत्स्खला
यमानांस्तुसन्नाहाननुद्यतायुधान्॥ केचि
द्रालोलयावक्रुस्त्रिशूलाग्रेणान्नेदितान्॥ २७॥
सेहिरेपतितान्शीर्षेगदाघातान्नामप्रदान्॥

धीमंतोदुर्वचांसीवतत्प्राणहरणोद्भवः॥२८॥
हैनिधातौघलक्षोणशोणितछत्रमंडलः॥
स्वामिसंतोषकरणेः युयुधुःखड्गपाणयः॥२९॥
सुरांगनानेत्रैःपूर्णेददृशुर्जातवत्सुषः॥ वी
रामुद्गरघातेश्वशोतवंद्रंनत्रस्ताल॥३०॥प्र
स्ताराग्निंडिमालोत्थाःसुवृत्ताघटिताश्रपि॥

६४

लिगुः परेषां हृदयेकुत्ताद्वाश्ववद्दोर्जना ॥ ३१ ॥ कठोरदुःकुठारैकधाराद्वैधीनवद्दपुः ॥ कीर्तेः पुण्यात्परंकिंचिन्नास्तीतिव्यावावदन्नटाः ॥ ३२ ॥ शितृशस्त्रोछलद्रक्तकपुरस्तानारणेन्नटाः ॥ अवनीशोनयामासुरुल्कुल्लाश्ववकिंशुका ॥ ३३ ॥ मुष्टिप्रहारैर्युयु

६४

धुः कबंधाध्दिव्यचक्षुषः ॥ स्वामिनक्तिप्रभावस्यकःपार्श्वेनितत्वतः ॥ ३४ ॥ छिन्नकंठाः कुठाराग्रैर्नन्दतुः सुन्नटारणे ॥ गजग्रीवाधराः केचिद्गणेशाइवद्दुर्धराः ॥ ३५ ॥ रणेविशिरसोवीरादुद्रुवुः खड्गपाणयः ॥ दोर्म्मल्लावर्त्तमत्युग्रंदर्शयंतः स्वसाधनं ॥ ३६ ॥ दर्पादुरसिसं

छिन्नास्तिर्यग्यज्ञोपवीतिनः ॥ नेत्रिल्वामंडलां
भानोः सुभटास्त्रिदिवंययुः ॥ ३७ ॥ पतिताः
करिकुंभेषु यतिनाश्वरथोपरि ॥ शृंगाररस
निर्मग्नमानसा इव तेबभुः ॥ ३८ ॥ नद्यो बन्धु
वुरस्रस्य शोणफेनावलीयुताः ॥ हयानां रो
प्यवर्णानां यासु हंसायितं गलैः ॥ ३९ ॥ कर्त्रे

रीभिः समायुक्ताः पत्रैर्बाणैर्विचित्रिताः ॥ त
रंगालिषु लोलासु शफरा इव रेजिरे ॥ ४० ॥
तोमराणि तरंगंति यासु कूर्मा इवोन्नताः ॥
शिरांसि हतवीराणां कमलत्वमुपाययुः ॥ ४१ ॥
मांसाशनेषु निरताः कृतकोलाहलारवाः ॥
इव ज्ञांतिमदोन्मत्ता शाकिन्यो वनदेवताः ॥ ४२ ॥

६६

कुंजराणांतुरंगाणांयास्यंत्राणिमहांतिच॥ग्रा
हत्वामाययुःसद्यश्चलंतिचवलंतिच॥४३॥
जग्मुःशैवलतांयासुःकेशपाशाःसुविस्तृ
ताःकेशपाशैर्मिथोयुद्धेशीर्षन्योयेवियो
जिताः॥४४॥ आध्मातजठरास्तासांतीरे
तीरेविशेरते॥ पराग्नभोजनैस्तृप्ताश्चाल्न

६६

पाश्वतुंदिलाः॥४५॥ सद्यःशिवप्रभावेनम
गणानिःपतिताअपि॥उत्तस्थुःस्वायुधैर्युक्ता
यथापूर्वंरणाजिरे॥४६॥ दैत्यानांसुभटाःस
र्वेनोत्तस्थुःसमरेहताः॥आर्द्रश्चिवमृदःपिंडाः
प्राणहीनाद्विगताः॥४७॥तुष्टुवुःप्रमथाः
सर्वेदिवमान्त्रैउत्तैरवं॥ जयेतिमुनयस्तोषा

द्दिवदन्युगपत्तदा ॥ ४९ ॥ अवाद्यन्तूर्यवाद्या
निकुसुमानि दिवः सुराः ॥ ववर्षुर्ललितंगीत
मग्गायन्सुरगायकाः ॥ ४८ इति श्री ब्रह्मा
ण्डपुराणे क्षेत्रखंडे मल्लारिमहात्म्ये मल्लसे
न्यवधोन्नामदशमोध्यायः ॥ १० ॥ ॥ ● ॥
॥ सनत्कुमार उवाच ॥ अथखेनिहतेसैन्य

सदैत्यो मर्षपूरितः ॥ ध्मातनासापुटो मल्लः
क्रोधाग्निः श्वासयोगतः ॥ १ ॥ वन्हिकुंडेक्षणः
कंपमानः खड्गसुभीषणः ॥ शीघ्रंनुदेति
तुरगानुवाचनिजसारथिं ॥ २ ॥ ततः सेनाधिपो
दैत्यः खड्गदंष्ट्रः प्रतापवान् ॥ अविज्ञापयद्दी
रास्यं मल्लाख्यमसुरेश्वरं ॥ ३ ॥ कियत्सैन्यमि

दं देवग्रासमात्रमिवाधुना॥ नालं तव प्रकोपा
यतांबूलं दीयतां मम॥४॥ नवमूर्त्तेः प्रतापोहं
संग्रामे जय निश्चयः॥ हंतावीरसहस्त्राणा
मेकाकी तं न वेत्सि किं॥५॥ मयि तिष्ठति दैत्ये
न्द्रे कथं त्वं युद्ध्यसे स्वयं॥ क्षणांत्तिष्ठत्वाद्यकृ
त्यस्य पश्य मे रणकौशलं॥६॥ अथासौ दैत्य

राजेन खड्गदंष्ट्रः समीरितः॥ स्वामिसन्मान
तोषणययोर्युद्धाय सन्नमनाः॥७॥ वाजिनां पं
चभिर्लक्षैरथैस्ताद्विगुणैः सह॥ चतुर्गुणै
श्च करिभिर्गजारूढः सशस्त्रवान्॥८॥ वा
द्यदुंदुभिनिर्घोषसीधुपानस्फुरन्मदः॥ रू
नवदीजनस्तोत्रः समरोत्सवपीवरः॥९॥

तमायांतं समालोक्य समादिष्टः षडाननः ॥
युध्यस्वेति महेशेन खड्गदंष्ट्रेण सत्वरं ॥ १० ॥
प्रसादरत्युवाचेशं सेनया निजया वृतः ॥
अनेकशस्त्रयुक्ताभिश्चातुरंगपरीवृतः ॥ ११ ॥
मयूरपिछचमरैः सेवितछत्रमंडलैः ॥ मयू
रवाहेनस्तत्रस्थो स समरांगणे ॥ १२ ॥ आव

त

योः ॥ समरोद्यस्यात्सेनान्यां किं प्रयोजनं
युध्यस्वेत्यवदद्वाक्यं खड्गदंष्ट्रः षडाननं ॥ १३ ॥
बालस्त्वं शूलिनः सर्वसैन्येन किल रक्ष्यसे ॥
संग्रामायससैन्यस्त्वं नत्यशरणाव्रयं ॥ १४ ॥
यावत्स्वपोलिकां दुर्गां नासान्यां जहिरे कफं ॥
नवनीतादनेशाकः कथं युद्धाय वल्गसे ॥ १५ ॥

७०

उत्संगंयाहिरेमातुर्मुखमुंबाजिसंभ्रमं॥ कोमलानिनवांगानिनिर्दयाममन्नलुय॥१६॥ इनितस्यवचः श्रुत्वातुकोपसुतरामसौ॥ विव्याघदैत्यंबाणानांसहस्त्रेणासिदंष्ट्रकं॥१७॥

७०

तेनतेखड्गजालेनबाणाः छिन्नाःसुलाघवात॥ विव्याधवससेनान्यंबाणैः शतसहस्त्र

शः॥१८॥ बाणजालंसमायांतंविस्यासोपार्वतीसुतः॥शक्त्यानिवारयामासत्त्रमंत्यावर्हिणासनः॥१९॥ ततःसकुंजरारूढः शफरीध्वजलक्षितः॥ जघानषण्मुखंबाणैरुच्चस्तः समरेबली॥२०॥ व्यथीकृतंमयूरेणसमुत्सत्यनत्रस्ताळं॥ संधानंतस्यदैत्यस्यस्याभिनाधि

ष्टितेनच ॥२१॥ संधानंव्यर्थतांमत्वावीक्ष्याकाशे
तथोन्मुखं ॥ जघानकेकिनंसद्यः शरेणसरुषंग
छे ॥२२॥ ततः कोपेनपूर्णोसावविध्यतस्यकुंजरं
मस्त्वल्कर्त्तरिपिछाग्रमर्द्धचंद्रेषुणालघु ॥२३॥
षण्मुखस्यधनुर्वंशंक्षुरप्रेणाशुगेनच ॥ विछे
दशोन्नतंदैत्योध्वजंत्न्वल्हासिधारया ॥२४॥

रत्नैर्विनिर्मितांस्तुंगान् किरीटानाशुगैः क्षणा
त् ॥ षड्भिरस्त्वाद्दिगुणैः कर्णकुंडलानीषुजन्मनः ॥२५॥
व्याकुलीकृतवितौसोबाणजालेरनेकदा ॥
ततः कोपेनमहतास्फुरदोष्टाग्रभीषणेः ॥२६॥
मुमोचशक्तिमत्युग्रांशतघंटावलंबिनीं ॥
कल्पांतज्वलनज्वालानिर्मितामिवदुर्द्धरां ॥२७॥

७२

दैत्याधमसहस्रेचेतिसांतेनाशुगहृष्टिन्निः॥ वा
र्यमाणापिहृदयेपत्नस्यचपापिनः॥२८॥ वि
कल्लः शक्तिधातेनमुमोचासृन्मदोद्धतः॥ प
लायमानंतत्सैन्यंमारयासुरेश्वराः॥ २९॥ के
चित्मुशलधातेश्चसुतरांपीडितोरसाः॥ रक्ता
निराक्षसावेमुर्दिग्भ्रांतास्त्रांतचक्षुषः॥ ३०॥

७२

परिघाधातसंभ्रांतमानसाराक्षसाः परे॥ आ
सन्नमरणामूर्छामाययुस्तत्रसंगरे॥ ३१॥ प
तितानांचशस्त्राणांधारान्निर्गलितांघ्रयः॥
केपिधावंतिसमरेभीरवश्चपराङ्मुखाः॥३२॥
पापोस्वेदजलकेचित्तुरंगाणांचदंतिनां॥ न्ने
गम्मीतितृषाक्रांताः कोपापाजीविताञ्जायाः॥३३॥

इतिश्रीब्रह्माण्डपुराणेक्षेत्रखंडेमल्लारिमहा
त्म्येखड्गदंष्ट्रवधोनामैकादशोध्यायः॥११॥
॥ सनत्कुमारउवाच॥ हतेसेनाधिपेतस्मिन्
ससैन्येथशिवात्मना॥ कोटिनांरक्षसांस्वा
मीहेमदंडैश्चचामरैः॥१॥ वीज्यमानोरथारू
ढः शस्त्रविद्याविशारदः॥ उल्कामुखोमहा

दैत्यः क्रोधेनरणमाययौ॥२॥ वाजिनांलक्ष
विंशत्यारथानांकोटिभिर्वृतः॥ कोट्यर्धकुंज
रैर्युक्तो विसंख्यैः पदगैर्वृतः॥३॥ तमालोक्य
कृतोत्साहंसमराभिमुखंशिवः॥ गणानामभ
धिपंदेवंनुनोदरथिनंतदा॥४॥ दैत्येनाभिह
तः सोथकिंतेयुद्धेनबालक॥ मधुराणिवचा

७४

घानिमोदकप्रमुखानिव ॥५॥ कुमारायसुखं

गेहेखाद्यंशास्त्राणिसंगरे ॥ सतेनव्याहृतःप

श्चाद्धावालत्वमलंनव ॥६॥ दैत्यसेनासुदृता

न्वोमोदकान्भक्षयाम्यहं ॥ शिवस्यबालको

द्भूतंभवतामंतकोधुना ॥७॥ इत्युक्तोराक्षसः

कोयाप्रज्वलद्दहनेक्षणः ॥ मुमोचती

७४

ससैन्यःसमरेतत्रयुद्धमंत्रप्रभाववान् ॥३२॥

पराङ्मुखोभवन्नंदीरथाश्वैर्वलितंक्षणं ॥ सार

थिःशरनिर्भिन्नःपपातधरणीतले ॥३३॥ [illegible]

धनुर्मुष्टियुतंसद्यश्छिछेदध्वजमुत्तमं ॥ तेनद्रुवद्र

थेनाब्धिःक्षोभितोमुखनोदनात् ॥३४॥ पला

यमानंदेवानांसैन्यंतूर्णस्वकारसः ॥ मर्दनेश्च

क्रनेमीनांस्यांगकुंताहतैर्गजान् ॥ २५ ॥ घातया
मासतुरगान्शास्त्रपातैश्चदारुणान् ॥ स्वंसं
क्षीयमाणेथसैन्येनंद्यवलद्रणे ॥ २६ ॥ क्रोधे
नापूरितस्यांतः संवर्ताग्निविलोचनः ॥ अन्य
सारथिनायुक्तः सिंहनादंचकारसः ॥ २७ ॥
तेनसर्वंहतंसैन्यंदैत्यानांशारवृष्टिभिः ॥ वि

व्याधकुंतलोमानमाग्नेयेनाशुपत्रिणा ॥ २८ ॥
सपत्रिशोषयामासास्तकेस्यचहृदिस्थित ॥
ततः सविह्वलोदैत्योभ्रमच्चसुरन्भूतदा ॥ ३९ ॥
हतेतस्मिन्दुराधर्षेश्रीमताजयनंदिना ॥
पुष्पाणिमुमुचुर्देवा आशिर्वादान्ऋषीश्वराः ॥
॥ ४० ॥ इतिश्रीब्रह्मांडपुराणेक्षेत्रखंडेमल्ला ॥

८०

रिमहात्म्ये उल्कामुखकुंतलोम्नोर्वधोनाम द्वादशोध्यायः ॥ १२ ॥ सनत्कुमार उवाच ॥ ततो हतेषु दैत्येषु सेनानी सैन्यकेषु च ॥ यत्कृत्तं संगरे तस्मिन् श्रुत्वा तं तत्र ऋषीश्वराः ॥ १ ॥ मणिमल्लौ रुषापूर्णौ रणवाद्यमहोत्सवौ ॥ तावुभावपि संग्रामे निष्ठितौ क्रोधनिर्भरौ ॥ २ ॥ उवाच क्रो

८०

नरं मल्लं मणिः क्रोधोद्धुरस्तदा ॥ दैत्यराज महान्भाग्योदयं मे पश्य संगरे ॥ ३ ॥ यः स्वयं जगतां नाथः शक्रादिसुरपूजितः ॥ स योद्धा यजयं तस्मिन् लग्नेवानलग्नेथवा ॥ ४ ॥ पराजयजयाभ्यां मे जय एव सुनिश्चितः ॥ इत्युक्त्वा सिंहनादेन जगर्ज मणिकासुरः ॥ ५ ॥

त्रैलोक्यंपूरयामासतच्छब्दप्रतिरावतः॥ विलुः
कैलासशिखरेबद्धसिद्धसमाधयः॥६॥ द्वंद्वा
नांकिन्नराणांचद्वंद्वान्यालिंगनानिच॥ कंठ
मुरारेः कमलालिलिंगप्रतिशब्दश्रीः॥७॥ सिंदू
रोद्धूलनशिरामायावीतुंगमूर्त्तिमान्॥ लिखे
न्नरत्नेकिरटस्पर्शायावारिदमंडलं॥८॥ शो

णितोबाहुविंशत्यारक्तचंदनचर्चितः॥ नाडि
लक्ष्मप्रतीकाशः कर्णकुंडलमंडितः॥९॥ नी
लमेघावलीछत्रः सर्वायुद्धलसत्करः॥ जपा
कुसुममालान्निर्दर्पस्तुईत्तुजागलः॥१०॥ प
दातिर्गिरिसारेः स्वैः पादन्यासेर्महीतलं॥ प
देपदेविनमयन्योद्धुमन्यायरयोरणे॥११॥

तमभ्यागतमालोक्यश्रीमन्मार्तण्डभैरवः॥ प्रह
संचारयामाससंग्रामायनिजान्गणान्॥ १२॥
मार्तण्डभैरवउवाच॥ रेरेगणाः क्षणंयुद्धमी
क्षध्वंखलुमामकं॥ शौर्यंवीक्ष्यामहेवास्य
राक्षसस्यतथाबलं॥ १३॥ बभूवभैरवस्तहृत्प

८२

दान्तिःसमरेच्छया॥ सिंहनादेनमहताक्षो

भयामासरोदसी॥ १४॥ तमुवाचमहादैत्यःके
नत्वमसिविवंचितः॥ मैक्ष्ययांवासदाश्रेयोऽग्नि
रूपांसमरेपाकिं॥ १५॥ श्रुत्वेतितस्यवचनं
त्रिनेत्रःक्रोधपूरितं॥ दुद्रावतंदुरात्मानंस्फुर
त्रासापुटद्वयः॥ १६॥ लोहन्यारसहस्राणांग
दयाकारातुंगया॥ जघानमूर्ध्निसहसाज

हैतांसहस्रखेटकां॥ १७॥ अवीवदज्ज्वयोद्धारंतु
छंत्रैरखतेबलं॥ उत्तुंगासिवपीनोस्तिनिःसार
त्वान्म[illegible]हालघुः॥ १८॥ तदाकर्ण्यवचस्त
स्यपुनारोषान्मदोद्धतं॥ जिहिंसबापेर्वेगे
नसहस्त्रप्रसवद्भमैः॥ १९॥ तानागतानूशा
रान्वीक्ष्यकरवालेनसोछिनत्॥ सम्यग्जितें

द्रियोयोगीवित्तेनविषयानिव॥ २०॥ ततःस
राक्षसःक्रूरःक्षुरप्राणांशताधिकं॥ सहस्त्रं
संदधेज्यायांशराणामग्नितेजसां॥ २१॥ त्त
स्मीवकारतान्बाणान्हुंकारेणमहेश्वरः॥
तमताडयदुर्ग्रेणकिरीटेसमहेषुणा॥ २२॥
उज्जग्मुस्तत्ररत्नानिखनित्रेणाकरेयथा॥

अन्यधावत्ततोदैत्यंसंहर्ताग्नेरवःस्वयं ॥२३॥
चंद्रहासेनतीक्ष्णेनरंहसास्यशिरोछिनत् ॥
तावत्सशरत्नास्योच्चूर्जंघांशंभोर्ददंशाच ॥२४॥
ततःकार्तिकियाशंभुस्तंजघानरुषास्वयं ॥
शक्तिकांतांमुखेनैवजग्राहगुटिकामिव ॥२५॥
अथशंभुस्त्रिशूलेनछेदयामासतंजवात् ॥

८४

उरस्थलेकृष्णवंशोयथाग्निर्घातितक्षणात् ॥२६॥
दैत्येशोथान्नवच्चुंगस्तुरंगवदनःक्षणात् ॥ चका
रेहषामत्युग्रांजगत्क्षोभविधायिनीं ॥२७॥ अ
र्द्धचंद्रेणबाणेनग्रीवांतस्याछिनच्छिवः ॥ तस्या
सीत्कैंजरीग्रीवाशुंडादंडविराजिता ॥२८॥ तांज
घानकुठारेणतीक्ष्णधारेणमूर्द्धनि ॥ ततोसौ

तुरगारूढः सादीस्यादुग्रखड्गवान् ॥ २९ ॥ नि
हन्यमानः शस्त्रौघैर्दुर्धरोसौ महेश्वरः ॥ ज
घान करवालेन भुजमध्ये मदोद्धतः ॥ ३० ॥ तेन
भूषणनागेंद्रः प्रहारेण च खंडवः ॥ ततो मुमोच
सहसा वन्यचर्म गिरिजापतिः ॥ ३१ ॥ स तेन
व्याकुलीभूतः पपात खेनसंयुतः ॥ जलेन

त्रतुरंगाख्यमभूत्तीर्थं सुपुण्यदं ॥ ३२ ॥ अथ ती
क्ष्णाग्रनाराचैर्ब्रह्मांडं समपूरयत् ॥ दैत्यराजः
शिवं लक्षीकृत्य सर्वं निरंतरं ॥ ३३ ॥ अंगे तस्य
शराः शंभोर्विश्वनाट्यनटस्य च ॥ ललाटप
ट्टे मुकुटे कपोले कुंडलद्वये ॥ ३४ ॥ भुजेषु वक्ष
सि त्रिहारालग्ना मग्नाः समंततः ॥ स्कंधयोर्न

न्निदेशो वग्रीवास्कं धद्धूर्यां तेर ॥ ३५ ॥ अरुध्यन्छ
रनिर्भिन्नाः शिवच्चूषाच्चुजंगमाः ॥ दैत्येनामंत्रि
ताः कालाइवैरजुः फणान्विताः ॥ ३६ ॥ अर्जुनोत्थं
द्रुमाः शम्भोर्जटाजूटमठस्तदा ॥ दैत्यराजस्यबा
पोर्हि वैरस्थानास्थितेः फलं ॥ ३७ ॥ अथतं दुर्द्धरं
दृष्ट्वा महावीर्यमणिं शिवः ॥ ज्वलज्ज्वलनसंका

शं शूलमुग्रं मुमोचह ॥ ३८ ॥ तदाहत्तं परसुना
चक्रखड्गशरोत्करैः ॥ निवार्यमाणं दैत्येन प्रा
प्तं कर्मैव पूर्वजं ॥ ३९ ॥ तेनोरसि विनिर्भिन्नः
स्त्रिशूलेन च दैत्यराट् ॥ पपात विह्वलोच्चूर्मो
न्त्रमल्लोचनपुत्रकः ॥ ४० ॥ दातुं मूर्ध्नि पदं शं
भुर्यावदुज्ज्वलयत्यहो ॥ दैत्येन परयाभक्त्या

स्थापितंनिजमूर्द्धनि ॥४१॥ कथयास्यसीति
देवेशौवैरेणपरितोषितः ॥ दृष्टोस्यंतेरणेमृत्यु
स्त्वांनमुंचामिसर्वथा ॥४२॥ निजशौर्यणासं
तुष्टंनुनावजगदीश्वरं ॥ दृष्टंसाक्षात्कृपापा
त्रीभूतोसौदैत्यपुंगवः ॥४३॥ मणिउवाच ॥
नमस्तेभूतनाथायसर्वांतर्यामिनेनमः ॥

नमोनागेंद्रभूषायनीलकंठायतेनमः ॥४४॥
नमोरुद्रायरौद्रायनमस्तेदानवारयेनमः ॥
शुद्धायशांतायकैवल्यपतयेनमः ॥४५॥
नमोरत्नावलीसंचत्सुकुटायासिपाणये ॥
नमोदेवायमहतेनमोगंगाप्रियायते ॥४६॥
नमः कमलकिंजल्कपुंजपिंजरतेजसे ॥ त्वं

ॐ वं वल्कलामौलि त्रिनेत्राय नमो नमः॥४७॥
मयूरपत्रचमरवीज्यमानाय ते नमः॥ सत्य
कोटिगणाकीर्णसैन्याय शिवते नमः॥४८॥
नमस्त्रिशूलहस्ताय नमस्ते त्रिगुणात्मने॥
नमः परमहंसाय नमः पात्रधराय ते॥४९॥
नमः कारुण्यपूर्णाय नमस्ते स्वस्तिकारिणे

नमो भक्तजनानंदविधानविधये नमः॥५०॥
नमः परमकैवल्यदायिने विश्वधारिणे॥ डमडु
मरुडांकारकारिणे ते नमो नमः॥५१॥ श्रीमा
र्तंडभैरव उवाच॥ तुष्टोहं तव युद्धेन मणे भक्त्या
च पूर्णया॥ वरं वृणीष्व चित्तस्थं तुभ्यं दास्याम्य
हं तत॥५२॥ मणिकासुर उवाच॥ यदि तुष्टो

सिद्देवेश कृपया मणिसूदन ॥ मत्कृतं यद्भव
त्स्तोत्रममुष्य पठनान्नृणां ॥५३॥ जायेतल
क्ष्मीर तुलादानाद्विश्वोपकारिणी ॥ सर्वन्नो
ग प्रदा पुत्रवाजिवारणसुंदरा ॥५४॥ मोक्षश्चां
ते रणे शौर्यं वाणि नवरसोज्ज्वला ॥ मच्छिरस्त
व पादाधो भूयाद्देव निरंतरं ॥५५॥ तुरंगस हि

तं स्वरूपं मदीयं तव सन्निधौ ॥ श्रीमार्त्तंडभैरव
उवाच ॥ मणे वृत्तं त्वया यद्यत्तत्तेन्नविता ध्रु
वं ॥५६॥ त्वं याहि परमं मोक्षं शाश्वतं मम शा
सनात् ॥ शृण्वतां मावयोर्युद्धं सिद्ध्ययः संतु स
र्वदा ॥५७॥ इति श्रीब्रह्मांडपुराणे क्षेत्रखंडे म
ल्लारिमाहात्म्ये मणिकासुरवधो नाम त्रयो ॥

१०

दशोध्यायः॥१३॥ सनत्कुमार उवाच॥ अथ
तुष्टो महादेवो मणेर्न्नैक्र्या प्रसंधीः॥ त्रातात
स्येति कृपया मल्लं रक्षितुमिच्छति॥१॥ उवाच
विष्णुं देवेशो मल्लुमाज्ञापयेति च॥ तं गत्वा ब्र
ह्मि पाताळं याहि त्वोषो जनैर्वृतः॥२॥ भवंतु स
र्वे मुनयः स्वाश्रमे ध्ययनोत्सवाः॥ प्राप्नुवं

१०

तु सुराः क्ष्मायां प्रतिष्ठापूजनादिकं॥३॥ संतु
यज्ञक्रिया विप्रा निर्व्याकुलितमानसाः॥ दि
व्यं तु सर्वे राजानः पालयं तु महीतळं॥४॥ य
ज्ञभागं तु जो देवाः संतु त्रिदिववासिनः॥ नो
चेत्त्वामधुना युद्धे नैर वो यं हनिष्यति॥५॥ इ
ति शंभोर्वचः श्रुत्वा दैत्यराजं जगाम सः॥ ए

काकीगरुडारूढो विशारत्रः शांतिमूर्तिमा
न् ६ उवाचतंमहादैत्यं मल्लंमल्लेनपूजितः
रणेत्वयमितादैत्या गहवस्तेतथाबले ७
अन्येपिभ्रातरः पुत्राः सगोत्रामित्रबांधवाः
शालकाः श्वशुराः क्रूराः सेवकाहृदयंगमाः ८
प्रमत्तादंतिनः प्रोदा वाजिनश्चमनोजवाः

अनर्घ्यरत्नघटिताः शाकटारथिभिः सह ९
पदातयोप्यसंख्येयास्त्वातापिप्राणवल्लभः
त्वयाघातयितायुद्धेदुर्मदांधेनमल्लरे १०
इदानींशरणंगत्वोदेवंमार्त्तंडभैरवं त्रीपुरं
सातळेयाहिशेषैर्दैत्यैःपरीवृतः ११ प्रा
णानवनिजान्मल्लक्रोधीमार्त्तंडभैरवः क

९२

लमांतकेलिरसिकस्तेनयोद्धुंनवार्हसि ॥ १२
तस्यक्रोधानलेदैत्यमातेदेहाहुतिः पतेत् ॥ प्र
त्ययेपिचसंजातेपुनर्माविषन्नक्षणं ॥ १३ ॥ प्र
ह्लादस्यकुलोत्पन्नंतस्मात्वांयोजयाम्यहं ॥
हितायकृपयामल्लमद्भुतः शृणुसर्वथा ॥ १४
मल्लासुरउवाच ॥ त्वगवंस्त्वामहंयाचेतन्मे

९२

देहिप्रसादतः ॥ स्थातव्यमस्मिन्भवतायाव
द्योत्स्याम्यहंक्षणं ॥ १५ ॥ तत्सैन्यंसन्निवेवत्से
जानीहिपतितंमम ॥ त्वांरक्ष्यामियतः पूज्यः
पूर्वजानांगदाधर ॥ १६ ॥ स्थित्वास्यशिखरेतुंगे
युद्धंपश्यममेशितुः ॥ शंभुनातद्गणैर्वापिक्षि
तासैन्यैः समावृतः ॥ १७ ॥ गलितस्तत्क्षणमृगये

प्रज्वलज्जठरानलः ॥ विदार्यजठराण्येषांतद्र
क्तंतटिनीषुच ॥ १८ ॥ नावगाहेक्षणंयावत्ताव
द्दाहोनशाम्यति ॥ बुभुक्षितानिशस्त्राणिदे
वशोणितपानिच ॥ १९ ॥ तृप्तिंनयामिपरमां
नयावज्जीवितेनकिं ॥ सुरदेहोच्छलद्रक्तबिंदु
सिक्तमिवांबरं ॥ २० ॥ यावन्नकुर्वेनगोविंद

सुखंतावल्लभेः कथं ॥ नैरवश्चगणास्तस्यकिं
योत्स्यंतिमयाहरे ॥ २१ ॥ तृणानिपावकेनैव
शुष्काणिबलवंत्यपि ॥ अद्यनिस्त्रिदशाःस्व
र्गःपृथिवीनिर्मानुषाद्यच ॥ २२ ॥ रसातळम
नाघोघंकुद्धेमयिसुरांतके ॥ दंष्ट्राचर्वणानि
र्घोषंनिर्जरान्मयिखादति ॥ २३ ॥ मातृणोक

९४

ज्वलचित्तेनालंपानायसागराः ॥ श्रीनारायण
उवाच ॥ रेमल्लश्रृणुमेमंत्रंवेतस्मीवृत्तिमाश्रय ॥ २४ ॥
पतंगवृत्तौमरणंनीतिदोषास्यदंयतः ॥ मल्ल
उवाच ॥ निजप्राणाज्ञयालोकेवित्सत्वंमुंचंति
येजनाः ॥ २५ ॥ पच्यंतेकुत्निपाकेषुनरकेषुसमाः
शतं ॥ इत्याद्यनेकशफथान्कथयासदैत्य

९४

राट् ॥ २६ ॥ स्फूराणांतृणवत्प्राणाः कृतनिश्चयि
नोरणे ॥ इतिश्रीब्रह्मांडपुराणेक्षेत्रखंडेमल्ला
रिमहात्म्येविष्णोर्दैत्यान्निगमनंनामचतुर्द
शोध्यायः ॥ १४ ॥ सनत्कुमारउवाच ॥ विष्णुना
वार्यमाणोपिक्रोधाक्रांतः सदैत्यराट् ॥ संग्रा
मायययौमल्लौजयवाद्यमहोत्सवः ॥ १ ॥ सर्व

शास्त्रास्त्रसंपूर्णः सर्वमायान्वितोरथी ॥ हरि
चंदनकस्तूरीकुंकुमागरुलेपनः ॥ २ ॥ सिंदूर
रेणुनिकरसंराजन्मूर्द्धजच्छटः ॥ आमेघमे
दुरैलतनुनीलजीमूतसंनिभः ॥ ३ ॥ रचितः
कालकूटेनधात्राकिंकज्जलेनवा ॥ पतद्व्यो
माश्रयस्तेजः शक्रनीलमयोयथा ॥ ४ ॥ त्र

लक्ष्यामरवृंदेनतुंगोनीलगिरिर्यथा ॥ रत्न
भूषणमालाभिर्मेरुश्रृंगाकृतिर्बभौ ॥ ५ ॥ उ
त्तुंगेनकिरीटेनालिलेखजलदावलिं ॥ तस्य
नादुरझंकारैः क्षुभिताः सप्तसागराः ॥ ६ ॥
कृतबंदीजनस्तोत्रः समरोत्सवपीवरः ॥
महाकालस्ययोद्धासौवर्णनातिगसद्यशाः ॥ ७ ॥

९६

संग्राममेदिनीं प्राप्य सिंहनादं चकार सः ।
तेनमेरुस्थनक्षत्रमालातळमिवागता ॥ ८ ॥
कैलासेभीतिकंपेनपार्वत्यामुकुटोपतत् ॥
ताउवः सेवतेंभोधिंतत्कंपशमनेछया ॥ ९ ॥
भूमिर्भारस्फाराक्रांतः शेषोपिवलनोधृतः ।
गिरयः कंपिताः सर्वेससिद्धमिथुनास्तदा ॥ १० ॥

९६

अग्रेणनससैन्येनवकुलेनपरिवृतः । तस्य
नासीरमालोक्यघृतमारीसमुत्थिता ॥ ११ ॥
मुष्टिमाहायवेगेनभ्रामयंतीहकुंजरान् ॥
हुंकारेणाजघानैवंतुरंगेणतुरंगमान् ॥ १२ ॥
हत्यसारथियुक्तांस्तुरथांश्चिक्षेपसामुखे ।
पलायमानपदगान्जिह्वयालंबयावृतान् ॥ १३ ॥

ववर्वसमहारावेः सशास्त्रान्दैत्यपुंगवान्
दुर्धर्षशास्त्रसंपातेर्माययाप्यन्ययावृतान् १४
चूर्णीकृतंशास्त्रलोहंतस्याः स्यात्तद्व्यसाय
नं १५ वबृधेबलमत्युग्रंपराप्रुष्टिश्चतत्क्षणा
ता त्तुमाहस्तोन्निनोदैत्योपुष्टासिपशुवत्क्षणां ॥१६॥
सैन्यग्रासिनहेमारिग्रासमत्रंममासिह ॥ दे

त्येनान्निहतासिवंरूपंदिव्यंबभारसा ॥१७॥
ववर्षसायकैर्दैत्यंमेघमालेवपर्वतं ॥ नाल्मा
मपिव्यथांचक्रुस्तेबाणादैत्यपुंगवे ॥१८॥ र
णकंडूतिकंडूलेकंडूशांत्यैववांछवन् ॥ उच्चा
म्यगदयाव्योम्निजघानसहसाचतां ॥१९॥
तांगदांतलहस्तेनधृत्वाशूलंमुमोचतां ॥ तं

शूलंमुष्टिनादाय तांचविक्षेपदैत्यराट् ॥२०॥
आताडयत्साखड्गेनस्कंधेदैत्यंचरंहसा॥ स
बाहुः पतितस्तस्यस्कंधेनसहभूतले॥२१॥
सुश्राव शोणितं तत्रशोणतीर्थमभूत्तदा॥
अन्योथबाहुरजनिदैत्यराजस्यतत्क्षणा
त् ॥२२॥ तथा कटककेयूरमुद्रिकाखड्गमंडि

तः॥ अथासौभैरवंनादंविधायगगनंगता॥ २३॥
तस्माद्ववर्षासमरेशिलावृष्टिंमहोपलां॥ उत्पा
पातवैदैत्यंभ्रोव्योमतावन्महींगता॥ २४॥ पु
वमन्यागतोदैत्यःशरैस्तामप्यताडयत्॥
अमोघास्तेशरास्तस्याबिभेदुःसहसावपुः॥२५॥
शतंशिरसिबाणानांकुर्वयोः सप्तसप्ततिः॥

ग्निवायामुरसिस्कंधे कपोले कुंडलद्वये २६
नाभिदेशे ललाटे च वक्षस्युर्वोश्च जानुनोः अ
संख्येयाः शरालेगुरितितां विक्लीकृतां २७
विलोक्य शंभुः समरे दैत्यस्याग्निमुखोन्नवत्
ह ष्पंगवी नराचेश्च कल्पांतदहनो यथा २८
इति श्री ब्रह्मांडपुराणे क्षेत्रखंडे मल्लारिमहा
त्म्ये धृतमारीयुद्धं नाम पंचदशोध्यायः १५
सनत्कुमार उवाच ॥ मार्तंडभैरवं देवं प्राजहा
रासुरस्तदा ॥ शौर्यासवप्रमत्तो सो याहीति
निजपर्वतं १ ॥ मदीयं त्वदीयं चैवं देवं तुल्यपहे
शिव ॥ त्वमेकाकी वृषारूढः सेवितः कुंजरैर
हं २ ॥ मयि दिव्यानिवासांसि त्वयि चर्मास्थि

१००

गाविळं॥ मप्यस्तिकांवनीभूषात्वपिभूषा
भुजंगमाः॥ ३॥ सुवर्णरजसामिश्रंलेपनंचं
दनस्यमे॥ प्रेतास्थिचूर्णसहितंभस्मतेप्रे
तभूमिजं॥४॥ एकानेनिपुराणास्त्रीमेसह
स्राणियोषितां॥ इदानींमत्सरःकोस्तिवि
भुस्त्रिभुवनेश्वरः॥५॥ योद्धुंत्वयेतिसहसा

१००

ब्रुवाणः किन्नलज्पसे॥ उन्मत्तकरिणोस्प
र्द्धंदर्पात्पोत्रीकरोतिकिं॥६॥ अल्पंसागरपा
नायमशोकेनपिपासुना॥ प्रलयाग्निमहा
ज्वालाकिंपतंगेनशाम्यति ७ किंकल्पमि
घनाशायकल्पतेव्यजनानिलः॥ मेरोरुन्मू
लनेद्योगंकुरुतेकिंमहोंदुरः॥ ८॥ वदंतमि

तिदैत्येंद्रंजघाननिशितैः शरैः दुर्वाक्यकोप
संपूर्णः शिवोमार्तंडभैरवः ९ शरांस्तान्पथि
तैनेव निवार्य दनुजेश्वरः उदग्रकरवालो
सोशिवंदुद्राववेगवान् ॥ १० ॥ तमायांतंसमालो
क्यदुर्धरं धीरमानसः तीक्ष्णाग्रैः सायकैरु
ग्रैस्ताडयामासभैरवः ॥ ११ आकर्त्तरिसु

खंबाणामग्नास्तेतुपिनाकिनः दैत्यांगेषु
नमिनेसोनखक्षतरुजामपि ॥ १२ अथशंभुः
समुत्पत्यदर्पधारासिनाजवात् बाहौवामे
तरेदैत्यमताडयदनंतरं ॥ १३ अवादयडुमरु
कमाब्रंह्मांडभमहारवं शिवश्चसिंहनादेनज
गर्जदितिजेश्वरः १४ तयोः प्रवृत्तेयुद्धम

१०२

कृतं च तयोरिव ॥ सुमेरुस्तुलनां याति गिरि
णान्यतमेन किं ॥ १५ ॥ तत्राप्यष्टकुंजरो दैत्यो
व्योमतुंगः सुदारुणः ॥ यस्य लांगूलविक्षे
पैः क्षुभिताः सप्तसागराः ॥ १६ ॥ रसेनपू
वयामास गिरीन्सर्वान्द्विजोत्तमाः ॥ प्रचंड
शुंडादंडस्य भीत्या प्रोच्चलितस्य च ॥ १७ ॥

१०२

पलायंते ग्रहाः सर्वे नक्षत्राणी कुम्भास्करौ ॥ वि
लायुः शैलगेहानि सिद्धानां मिथुनानि च ॥ १८ ॥
ननर्द गजराजोसौ सहस्रघनगर्जितः ॥ तेन वृं
दानि मेघानां भूमौ पेतुर्नभस्तलात् ॥ १९ ॥ तट
त्कारयुतेनासौ वेनाडिन शिरसंभृता ॥ खड्गी
गेन प्रलंबेन सत्राणो नैव मूर्द्धनि ॥ २० ॥ चर्मणा

तच्च खट्वांगं बभ्रारोपरिस्थोपरि ॥ जहास तं महा
दैत्यो ज्ञात्वा तं बलमिति त्रिभुवन् २१ ततोऽग्न्यस्त्रं
कपर्द्दीशास्तं मुमोच रुषावशः ॥ आतामज्व
लनज्वालाबभ्रुवुर्गिरयस्तदा ॥ २२ अस्त्रपा
तेन याद्रांसि समुद्रपाकमाययुः ॥ आमेघमंड
ले धूमितदा मग्नाश्च तारकाः ॥ २३ लोचना
न्निर्महेंद्रस्य वारिमुंचंति हे द्विजाः ॥ विस्फुलिं
गैर्द्दिशो दग्धास्त्वरवोऽन्तस्मतां गताः २४ ततः सं
खराग्निसंघट्टाद्व्योम स्फुटितुमिच्छति ॥ धा
वंति तुरगास्त्वैरमर्धदग्धाश्च दंतिनः २५ अत्र
वन्त्रथसेज्यानि लोहद्रोषापितत्क्षणात् ॥ त
त्यजुर्लोहसन्नाहान्दाहकर्मकरान्भटवां २६

१०४

वीराः पदातयो बाह्रा सादिनो वाहका अपि
अहो शस्त्राणि तत्पाणि करतो मुमुचू रणे ॥ २७ ॥
मुष्टामुष्टि वतो युद्धे प्रज्वलन्मूर्ध्वमूर्द्धजाः ब
लंतिचामराण्यत्र सुच्छत्राणि ध्वजांचलाः ॥ २८ ॥
तत्र कज्जलतामापुरस्त्रज्वालावलीहताः ॥ कि
लाकिटिकिटारावैः सर्वमापूरितं नभः ॥ २९ ॥ त

१०४

ट्टत्कटकेरास्फोटा मल्लस्यांगे समुत्थिताः ॥ क्षणं
व्याकुलो दैत्यस्तस्यास्त्रस्य प्रभावतः ॥ ३० ॥ त
तोसौ धैर्यधीराशिर्मल्लनामा महासुरः ॥ अमु
चन्मोदिरं चास्त्रं तेन श्यामलितं नभः ॥ ३१ ॥ अ
ग्नेरस्त्रस्य निर्धातस्तेन धारानिवर्षिना ॥ बाष्पो
ष्मणापितत्सैन्यं व्यथामापद्द्विजोत्तमाः ॥ ३२

गेलुः पयांसि धाराणां संतप्ताः शैलसानवः
दाहोत्तीर्णतया मेरुर्वर्णोत्कर्षमुपागमत् ३३
सिंसिकारकराण्यत्र शस्त्राणि शाकलं दधुः
पानीयस्य फलं सद्यः सेनयोरुभयोरपि ३४
लंबमानैस्तदा मेघैर्व्योमनीलांजनप्रभं २
राजकालखलस्य श्रीभाजनमिवापरं ३५

वर्षोपलैरतिस्थूलैः पतद्भिर्व्योममंडलात् शिरां
स्य स्फोट वीराणां दानवानां समंततः ३६ क
रकाघातदूनास्ते पश्चाद्घर्घरनिस्वनाः तुरं
गाः पूर्वचरणोद्दुद्वुर्व्योम्निसांबुनि ३७
वर्षाद्दृषद्भिर्निहताः सशीर्षत्राणमूर्द्धसु
पदातयो रणे व्यग्राः पलायंते पराङ्मुखाः ३८

७८

धारासारसमूहैश्च व्याप्तः स्वर्गश्च भूतलं ॥ प्रल
प्रलयार्णवमानेन च बालसलिलं क्षणात् ॥ ३९
शंत्रोगणानां वाद्यंति दंततूर्याणि सर्वशः ॥ वा
रुणास्त्रजलौघेन पीडितानां द्विजोत्तमाः ॥ ४०
तरंति तुरगा वारि स्फुरन्नासापुटद्वयाः ॥ खेलं
ति करिणः शुंडादंडतांडवडंबराः ॥ ४१ निम

७८

ज्जयंति न्नारेण लोहनेमिरथांगकाः ॥ नत्रास्त्र
सलिलांभोधौ वाजिनः प्लुवतो रथान् ॥ ४२ इ
ति सैन्यं जले मग्नं दृष्ट्वा सोमणिखंडनः ॥ ज
लं निवारयामास मारुतास्त्रेण सत्वरं ॥ ४३
शोषितं वारि वास्त्रारिनभोगजलधिस्थितं
दिगंतं तूलवन्नीतं मल्लसैन्यं तथा लघु ॥ ४४

मुमोचाथमहोदैत्यः पन्नगास्त्रंसुदारुणं तेना

स्त्रवायुर्गिलितः सेनादृष्टाचशांभवी ४५

गारुडास्त्रंततः शंभोर्मुमुचेतस्यपन्नगाः

सैन्यंमल्लासुरस्यापियोभीत्यारसातलं ४६

५

शंभुः पाशुपतास्त्रेणामंत्रितेनजघानतं

त्रिशूलेनसुतीक्ष्णेनदैत्यंमल्लंरणांगणे ४७

निवार्यमाणंतच्छूलंगदयामुद्गरेणच शा

रैर्मुसलघातेश्चशक्त्याचभ्रसदत्तया ४८

चक्रेणपरशुनाकुंतैः करवालिनलांगलैः

पपातहृदिमल्लस्यवज्रेपविरिवाद्भुतं ४९

ततोहाहाकृतंदैत्यः क्षणादपिपलायितं र

णेमल्लोप्यत्रमच्चक्षुः पपातवसुधातले ५०

१०८

युद्धयस्वेरमयासार्द्धं प्रहसन्निति तं हर: च
रणं मूर्द्धनि रुषाद्दहौ मल्लस्य संगरे ॥ ५१ ॥ शं
भो: पदाब्जसंस्पर्शात्तस्य ज्ञानं तदा च दुर्मति:
निधाय मूर्द्धि चरणं बाष्पपूरितलोचन: ॥ ५२ ॥
नुनाव शंभुं परया भक्त्या मल्लासुरस्तदा ॥ ५३ ॥
इति श्री ब्रह्मांडपुराणे पंचमस्कंधे क्षेत्रखं

१०९

डे मल्लारिमाहात्म्ये मल्लासुरमार्त्तंडभैरवयु
द्धं नाम षोडशोध्याय: ॥ १६ ॥ सनत्कुमार उवा
च ॥ जीवशेषो रणे दैत्य: परेशाकृपयावृत:
स्तोत्रं चकार मल्लारे: शृणुध्वं तद्द्विजोत्तमा: १
॥ मल्लासुर उवाच ॥ पापोहं पापकर्माहं पापा
त्मा पापसंभव: मग्नं दुर्मतिपंकाब्धौ मां समु

द्धेशंकरः ॥ २ जीवाः स्वतंत्राः कर्तृत्वेनैवशं
नोकर्वत्यमी ॥ त्वंसूत्रधारः सर्वेषांकर्मणी
ह्यशुभाशुभे ॥ ३ त्वंसृष्टिकर्त्ताजगतांत्वया
सर्वमिदंततं ॥ तस्मोद्वृत्याविभिन्नाः किंत्वंजा
नासिपरेशातत ॥ ४ बुद्धिरूपस्यमेवेशाय
थानुदसिलीलया ॥ तथाचराचरंकार्येज
गदेतत्प्रवर्तते ॥ ५ योदेवः सर्वभूतेषुमति
रूपेणवर्तते ॥ नमस्तस्मैनमस्तस्मैनमस्तस्मै
नमोनमः ॥ ६ योदेवः सर्वभुतेषुज्ञानरूपे
णवर्तते ॥ नमस्तस्मै ० ७ योदेवः सर्वभू
तेषुमोहरूपेणवर्तते नमस्तस्मै ० ८ यो
देवः सर्वभूतेषुभ्रमरूपेणवर्तते नमस्तस्मै ०९
शं

श्री

११०

योदेवः सर्वभूतेषु कामरूपेण वर्तते ॥ नम० १०
योदेवः सर्वभूतेषु [illegible]मरूपेण वर्तते ॥ नम० ११
योदेवः सर्वभूतेषु धर्मरूपेण वर्तते ॥ नम० १२
योदेवः सर्वभूतेषु क्रोधरूपेण वर्तते ॥ नम० १३
योदेवः सर्वभूतेषु दर्परूपेण वर्तते ॥ नम० १४
योदेवः सर्वभूतेषु मदरूपेण वर्तते ॥ नम० १५

११०

पश्येन्मणिद्विषं ॥ सप्तजन्मकृतं पापं तत्क्षणादे
वनश्यति ॥ ३ ॥ स्नात्वा मल्लेश्वरे तीर्थे मल्लारिं य
स्तु पश्यति ॥ ब्रह्महत्यादिकं पापं तस्य नश्यति
दर्शनात् ॥ ४ ॥ स्नात्वा सूर्यान्विधे तीर्थे मासमेकं
शुचिर्नरः ॥ मल्लारेः प्रांगणे नक्तं दिवं सेवेत बु
द्धिमान् ॥ ५ ॥ तस्याष्टादश कुष्ठानि नश्यंति हि

वतांव्रजेत् ॥ लभ्नेतन्भोगानतुलान्यशोलक्ष्मींसु
खायुषं ॥ ६ ॥ क्षेत्रस्यपूर्वदिग्भागेशोणतीर्थमनु
त्तमं ॥ तत्रस्नात्वाशिवंनत्वामुच्यतेदैन्यपातकैः ७
वैतरंण्यांतुयःस्नायात्सूर्येद्रोर्ग्रहणेनरः ॥ म
त्वाशिवंततःपश्येद्विष्णुलोकंसगछति ८ ॥ प
र्शुरामाभिधंतीर्थस्नानान्मुक्तिफलप्रदं ॥ शि

वतीर्थमहापुण्येस्नात्वापश्यतियःशिवं ९
मोक्षार्थील्लभ्नतेमोक्षंभोगार्थीभोगमाप्नुयात्
क्षेत्रस्यदक्षिणेभागेकोटितीर्थमहाफलं १०
तत्रस्नातस्यपापानांनाशमायांतिकोटयः
तत्समीपेमहापुण्यमश्वतीर्थंसुदुर्लभं ११
तत्रस्नात्वाचदत्वाचस्वर्गंयांतिनसंशयः

१३४

तत्सन्निधौ शक्तितीर्थं शक्तिलोकफलप्रदं १२
स्नानमात्रेण लोकानां भुक्तिं मुक्तिं प्रयछति क्षे
त्रस्य पूर्वदिग्भागे कुंडमुग्रं सुतीर्थकं १३
तत्र स्नानेन दानेन दशायज्ञफलं लभेत् ती
र्थं गणपतेस्तत्र स्नात्वा ये लडुकान् बहून् १४
सदक्षिणान् ब्राह्मणेभ्यः प्रयछंति गणाधिपं

१३४

अर्चयंति नरास्तेषां विघ्नो दूरं पलायते १५ भै
रवेण स्वस्तेन मृगयायां हतः किटिः कालभैरव
कीटाख्यं जातं भैरवशासनात् १६ प्रयागसं
गमो नद्योर्यत्र न्यग्रोधपादपः आस्ते महान्मा
घमासे रवावर्द्धोदिते नरः १७ तस्योदकस्य
र्शमात्रान्मेल्लारेः प्रियतां व्रजेत् स्नानेन लभ

तेषु मुक्तिं न्नो गान्मल्लारिदर्शनात् ॥ १८ ॥ यः स्नाया
न्मासमेकं तु प्रयागफलमश्नुते ॥ सर्वतीर्थे तु यः
स्नायात्सर्वतीर्थफलं लभेत् ॥ १९ ॥ तीर्थमेकाद
शाख्यं हि तत्रैकादशवासरं ॥ स्नात्वा मल्लद्विषं
पश्येद्रुद्रलोके स पूज्यते ॥ २० ॥ मल्लस्य वारुणं
चास्त्रं यत्र शांतं महीतले ॥ तत्रासीद्वारुणं ती

र्थं स्नानान्मुक्तिप्रदं नृणां ॥ २१ ॥ यत्र प्रक्षालितौ
पादौ पार्वत्या लीलया निजौ ॥ तत्रासीत्पार्वतीती
र्थं भैरवेणाभिवंदितं ॥ २२ ॥ यत्रोदबिंदुसंसिक्ता
कोपाक्लंगा महीगता ॥ बभौ भैरवेणासौ पार्वत्या
च सदाशिवः ॥ २३ ॥ पार्वतीगंगयोरैक्यं गंगा स्ना
लसिकाभिधं ॥ निर्ममे सुंदरं रूपं प्रीत्यां केस्वे

१३६

दधारतत् ॥२४॥ शक्तित्वेन जगत्पूज्यं सुरासुर
नमस्कृतं ॥ त्तीर्थस्नानमात्रेण सर्वान्लोगान्
लन्ते त्पुमान् ॥२५॥ अंते गुरुमुखाज्ज्ञानं सच्चि
दानंदविग्रहं ॥ श्रुत्वावतारं मल्लारे र्नागैः प्रेमपु
रं प्रति ॥२६॥ भोगावती प्रेषिता च स्नानान्मुक्ति
प्रदान्नृणां ॥ अगस्तिर्गौतमश्चात्रिः पुलस्त्यो

१३६

भृगुरंगिराः ॥२७॥ नारद्वाजो वसिष्ठश्च कश्यपः
सनकस्तथा ॥ जमदग्निर्भार्गुरिश्च च्यवनश्च सना
तनः ॥२८॥ अंबरीषः सुराचार्यः कह्लोलश्च प
राशरः ॥ मातंगः पौड्रकश्चैव कौशिकः कण्वसं
ज्ञकः ॥२९॥ वत्सो वैखानसो बोधिर्मांडव्यः कुं
डनानिधः ॥ व्यासः सांख्यायनः कुत्सो गाल

वः सौरिस्तथा ॥ ३० ॥ वात्स्यायनश्चशांडि
ल्यो मांडूकेपानइत्यपि ॥ वाल्मिकिश्चैवजाबा
लिरेत्निर्यत्र कृतंतपः ॥ ३१ ॥ तत्ततीर्थंतदारव्ये
यंनृणांमुक्तिप्रदंशिवं ॥ मल्लारेराज्ञयास्नानं
मात्रात्प्रेमपुरःस्थितं ॥ ३२ ॥ ऋषिनामानितीर्
थानिपंचत्रिंशाद्विजोत्तमाः ॥ आग्निकुंडात्नि

धंतीर्थस्नानमात्रेणायन्नृणां ॥ ३३ ॥ दहत्यश्री
पदंतीर्थमहत्ताभेनसांचयं ॥ यमतीर्थेतुयः
स्नायात्सयमंनैवपश्यति ॥ ३४ ॥ अवगाहेन
कंदर्पतीर्थस्यसुत्नगोत्नवेत् ॥ स्नायाद्योब्रह्म
णस्तीर्थे ब्रह्मलोकमवाप्नुयात् ॥ ३५ ॥ स्नात्वा
हरिहरेतीर्थेहरीशप्रियतांव्रजेत ॥ कुबेरती

१३८

र्थेयः स्नायात्सधनी भवति ध्रुवं ॥ २६ ॥ स्नानेन
वायुतीर्थस्य बलवान् जायते नरः ॥ महिमा ष
ष्टितीर्थानां ब्रह्मणा समुदीरितः ॥ २७ ॥ सुल
भः सर्वलोकानां भुक्तिमुक्तिप्रदः शिवः ॥ इति
ब्रह्मांडपुराणे क्षेत्रखंडे मल्लारिमहात्म्ये षष्टि
तीर्थवर्णनं नाम विंशोध्यायः ॥ २० ॥ छ ॥ छ ॥

१३८

॥ ऋषय ऊचुः ॥ ब्रह्मपुत्र त्वया ख्यातं तीर्थानां
वर्णनं शुभं ॥ तेन तृप्ता वयं नूनं त्वत्प्रसादान्म
हामुने ॥ १ ॥ कलौ सिद्धिप्रदं नृणां मल्लारेः पू
जनं ध्रुवं ॥ इच्छामः सर्वथा श्रोतुं यद्गुह्यं भुवन
त्रये ॥ २ ॥ सनत्कुमार उवाच ॥ कथयामि स
मासेन रहस्यं पारमेश्वरं ॥ पूजनस्य फलं वि

प्राश्रवणात्सर्वकामदं ३ येकुर्वंतिसदाभक्तिं
मल्लारेस्तेजनाः प्रियाः॥ मल्लारिणाशिवेनो
क्ताभक्तिरष्टविधातथा॥ ४ मल्लारिरुवाच
भक्तिः प्रीतिः कथाकांक्षाममध्यानंतथाजपः॥
पूजानुमोदनंस्तोत्रंमावेशोनोपजीवनं ५
भक्तिरष्टविधायेषायोस्यांम्लेंछोपिवर्तते॥

सविप्रेंद्रोमुनिः श्रीमान्सयतिः सचपंडि
तः॥६॥ सुमुक्तः सर्वपापेभ्यः शिवलोकेमही
यते॥ ग्रहभूतपिशाचाश्चडाकिनीपूतनाद
यः॥७॥ चौराः सर्पागजाव्याघ्रानपीडांतत्र
कुर्वते॥ राजानोमित्रतांयांतिवादिनोमूक
तामपि ८॥ आपदः शस्त्रघोरोगाश्चेटको

१४०

पविषापिच॥ अन्निचाराः कुर्यत्रापिनस्पृशं
तिचतंनरं॥९॥ नमेप्रियश्चतुर्वेदीविप्रोविद्याविशारदः॥ याज्ञिकः श्रोत्रियश्चान्योयोवतार
स्यपूजकः॥१०॥ प्रियोमेसर्वदायस्तुमद्भक्तः
श्वपचोपिवा॥ तस्मैदेयंततोग्राह्यंसचपूज्यो
यथाह्यहं॥११॥ योमांसर्वगतंपश्येत्सर्वत्र

१४०

मयिसंस्थितं॥ तस्याहंनित्यमात्मस्थंतरंगे
सलिलंयथा॥१२॥ इतिभक्तिः समासेनकथि
तामुनिसत्तमाः॥ इदानींसविशेषेयंभक्तिः
सम्यङ्निगद्यते॥१३॥ आचार्यंतुसमभ्यर्च्यस
र्वस्वेनस्वशक्तितः॥ सुवर्णवस्त्रभूषाद्यैः परि
तोषंपरंनयेत्॥१४॥ लब्ध्वातस्यमुखान्मोजा

न्मल्लारेर्मंत्रमुत्तमं ॥ न्यासपूजाविधिंसर्वंध्यान
मासनपूजनं ॥१५॥ योजपेत्तंमनुंधीमान्ध्यान
पूर्वंसुयंत्रितः ॥ सलभेत्सकलंकामैः सदावा
रंसुविर्नरः ॥१६॥ शुचौपूजागृहेरम्येधौतेवा
गोमयांचिते ॥ सुशोभितेवितानेथपुष्पमा
लोपशोभिते ॥१७॥ स्वर्णस्यरचितामूर्त्तिः

कामदासुत्तमानृणां ॥ तदभावेतुरौप्यस्यता
म्रस्यारस्यवापुनः ॥१८॥ शीलापृथ्वीत्त्ववा
वापिप्रतिष्ठाविधिपूर्वकं ॥ त्रिशूलंडमरुंख
ड्गंपानपात्रंधरांसुभ्रां ॥१९॥ युक्तांवगंगामा
लस्यासर्वालंकारशोभितां ॥ वस्त्राद्यलंकृ
तांतांचमनसावापिचिंतितां ॥२०॥ माहात्म्य

१४२

पुस्तकं चैतदथवा स्थापयेत्सुधीः॥ सौवर्णे रा
जते पीठे ताम्रजे दारुजेथवा॥ २१॥ सुवस्त्रांत
रितेतस्मिन् संस्थाप्याघ्यपुरःसरं॥ कर्पूर
चंदनाद्यैस्तदा पूर्यमनुपूर्वकं॥ २२॥ नदंबुबिं
दुसंसर्गिकुसुमाद्यैः समर्चयेत्॥ मल्लारिंना
वसंयुक्तं शृणुध्वं तत्फलं द्विजाः॥ २३॥ पारि

१४२

जातस्य कुसुमैर्मल्लारिं पूजयेत्तु यः॥ सयाति
द्रुपदं शाश्वद्ब्रह्मत्वमधिगच्छति॥ २५॥ अर्चयेदं
बुजैः शुक्लैर्नीलरक्तैर्मणिद्विषं॥ कल्मलक्षं व
सेत्स्वर्गे सशाक्रसमतां गतः॥ शंखवर्णाश्शोण
वर्णास्वर्णवर्णाश्च मालती॥ अर्चयेत्कुसुमैस्त
स्याः मल्लारिं देवभूपतिं॥ २६॥ आब्रह्मकल्पं

२ लब्ध्वैतैस्त्वितिं शिवसन्निधौ ॥ इहलोके शुभान्कामान्कमलालंकृतोनरः ॥ २७ ॥ ह्लैरक्तैः सितैः पीतैः शतपत्रैर्यजेच्छिवं ॥ पारिजातसमंतस्य फलंपूर्णमनोरथं ॥ २८ ॥ हेम्नः पुष्पाणि यः कृत्वा कलधौतस्य वा पुनः ॥ मैरालमर्चयेद्देवं पारिजातफलंलभेत ॥ २९ ॥ चंपकैर्बकुलैश्च

पुन्नागैः सुरपर्णजैः ॥ पाटलैर्मल्लिकाजातैः किंशुकैर्नागकेसरैः ॥ ३० ॥ मल्लारिमर्चयेद्यस्तु रुद्रलोके महीयते ॥ अवाप्यलोकानखिलान्कीर्त्तिं दिग्वलयांकितां ॥ ३१ ॥ कदंबैः क्षेत्रकैः सुंदरैलैरवतिकाभवैः ॥ मल्लारिंपूजयेत्पुष्पैः प्रियभृत्यः शिवोभवेत् ॥ ३२ ॥ चारुवर्णैः

कर्णिकारैरशोकतरुसंभवैः ॥ कांचनारस्य
कुसुमैः करवीरैः सितासितैः ॥ ३३ ॥ मल्लद्विषं
पूजयेद्यः कलिदोषैर्नलिप्यते ॥ प्रयातिविवि
धान्भोगानूरुद्रलोके महीयते ॥ ३४ ॥ अर्कमं
दारकनकसिंधुवारसमुद्भवैः ॥ जपाबंधूक
सिंदूरकर्णिकागिरिमल्लिकैः ॥ २५ ॥ पुष्पैः सं

पूजयेद्देवं प्रयातिपरमांगतिं ॥ लक्षमेकं तुश्र
रदां वसेद्रुद्रस्यसन्निधौ ॥ २६ ॥ रुद्राक्षद्वयसमु
द्भूतैरगस्त्येश्चूतवृक्षजैः ॥ अर्चयेत्पार्वतीनं
यः शतपत्रफलं व्रजेत् ॥ ३७ ॥ पाच्यासमर्चये
च्छंभुं रुद्रलोके शरीरेण वा पुनः ॥ मल्लारेः प्रेम
पात्रत्वमाकल्पं सव्रजेद्ध्रुवं ॥ ३८ ॥ नागवल्ली

दलैः शुभ्रैः कल्हैर्वापूजैयेद्भिक्तुं ॥ सयातिनाग
लोकस्यस्वाम्यंमल्लारिशासनात् ॥ ३९ ॥ सुको
मलेश्चचूताग्रेर्जंबुग्रैः स्निग्धलोहितैः ॥ ये
पूजयंतिमल्लारिंसर्वेतेलोकपूजिताः ॥ ४० ॥
सुरूपासुभगाधन्यास्तेत्रवंशातायुषः ॥ मं
जूलावाग्विलासेनस्यात्मज्ञानेकतत्पराः ॥ ४१ ॥

बिल्वपत्रैश्चराजानोभूमौतेस्वर्गसंश्रयाः ॥
गंगापत्रीद्रोणपुष्पीसुरपर्णामरुंबकः ॥ ४२ ॥
बर्बरीतुलसीभिश्चपूजितोमल्लसूदनः ॥
येस्तेवसंतिकैलासेकल्पकोटिशतानिच ॥ ४३ ॥
दूर्वापामार्गपूजाभिः परितुष्टः सदाशिवः ॥
आयुरारोग्यमैश्वर्यंनृणादत्तेनसंशयः ॥ ४४ ॥

१४९

चैत्रशुक्लचतुर्दश्यामितरस्मिन्दिनेथवा ॥
मल्लारिंदमनेनैवपूजयेत्सुमहोत्सवं ॥ ४५ ॥
सयातिभोगानखिलान्परत्रपरांगतिं ॥
अरिंदमयतेश्रीमानित्याहभगवान्शिवः ॥ ४६ ॥
पूजयेत्तंदुलैर्धूतैरजनीचूर्णरंजितैः ॥ मुख
स्तंभंकरोत्येवशत्रूणांवादिनामसौ ॥ ४७ ॥

१४९

उपघाताश्चयेचान्येदुष्टभूतसमुद्भवाः ॥ न
पीडांतत्रकुर्वंतिममाज्ञानान्यथाभवेत् ॥ ८
गृहेतस्यमहालक्ष्मीः कल्मांतासंततिस्त
था ॥ किमत्रबहुनोक्तेनतत्कुलंरक्षितंमया ॥ ९
एवंममैतन्माहात्म्यंयःशृणोतिनरोत्तमः ॥
यावदक्षरमर्यादासोश्वमेधफलंलभेत् ॥ १० ॥

यः श्रावयिष्यति नरो माहात्म्यमिदमुत्तमं
सोहमेव न संदेहो पूज्यो वस्त्रैश्च भूषणैः ११
योप्यस्याक्षरमप्येकं शृणोत्यन्यमुखादपि सो चिरेणैव कालेन मम याति सलोकतां १२
एवं ममैतन्माहात्म्यं यः पठेत्प्रयतो नरः सो
चिरेणैव कालेन ~~मम याति~~ सलोकतां १३

लभ्यते वांछितं फलं ॥१२॥ अष्टम्यां च चतुर्दश्यां
नवम्यां च विधूदये ॥ शिवरात्र्यां तथा चैव पाष
ष्ठ्यां यः प्रयतो नरः ॥१४॥ पठते शृणुते वापि
तत्फलं प्रोच्यते कथं ॥ त्रिंशत्कोट्यो पि ये दे
वास्त्वधिका ये पि सर्वशः ॥ १५ मम शासन
तः सर्वे तस्य किंकरतामियुः ॥ नानेन सदृशो

१५५

यज्ञो नानेन सदृशो मनुः ॥१६॥ नानेन सदृ
शं पुण्यं नानेन सदृशा गतिः ॥ बहुनात्र कि
मुक्तेन जपयज्ञव्रतानि च ॥१७॥ तीर्थदान
तपोधर्मदेवतायतनानि च ॥ वापीकूपतडा
गादि ये चान्ये धर्मसंचयाः ॥१८॥ नार्हंति श्र
वणस्यास्य सर्वे साहस्त्रिकीं ॥ ननु दंभेन

१५५

कपटेनापि बलाद्वापि प्रसंगतः ॥१९॥ यः शृणो
ति नरः सोपि मम वल्लभतामियात् ॥ न मे प्रिय
स्तथा स्वामी न मे लंबोदरः प्रियः ॥२०॥ न त
था प्रियते गौरी यथा श्रोतास्य मानवः ॥२१॥
किं तेन जातेन सुतेन सर्वथा यो न त्रिमान्यो मयि
सर्वभावैः ॥ दाक्षम्यं हपातकराशिसंचयं मद्रो

हकारी न हि विंदते सुखं २२ अस्य स्तोत्रस्य
माहात्म्यं श्रूयतां त्वो द्विजोत्तमाः शेषोप्यनंत
वदनैर्वक्तुं पारं नयास्यति २३ दीर्घायुरत्र
ब्रह्मा च चतुरास्योपि गीष्पतिः नवक्तुं पार
मायाति माहात्म्य श्रवस्य वत् २४ तस्मात्कि
मत्र बहुना यो मद्भक्तः सनातनः सोहमेव

नसंदेहो ममैतद्वचनं यथा २५ सनत्कुमार उ
वाच एवमुक्त्वा तु मल्लारिस्तान् सर्वान्विससर्ज
२५ तेपि प्रहृष्टमनसः सुरगाः स्वस्थान
माययुः अष्टाशीतिसहस्राणि तस्मात्पूर्वं
कलौ युगे २६ पक्षपातेन विप्राणामगात्के
लासं नृपतिः स तत्र भुक्तिं मुक्तिं च कलौ सि

१५६

द्धिं प्रयच्छति ॥ २७ ॥ तस्मात्कलौ युगे नान्यः प्र
भुर्वा विद्यते सुराः ॥ २८ ॥ श्रीशिव उवाच ॥ एवमु
क्त्वा तु विप्रर्षीन् मल्लारिं मनसार्चयत् ॥ ऋ
षयोपि महात्मानं तं प्रणम्य प्रतुष्टुवुः ॥ ३० ॥
॥ ऋषय ऊचुः ॥ महर्षे दुःखपंकस्था वयमु
द्धारितास्त्वया ॥ श्रुत्वा मल्लारिमाहात्म्यं हर्ष

१५५

श्चेतसि जायते ॥ ३१ ॥ त्वत्तोधिकोस्ति को देवो
देवदेवान्महेश्वरात् ॥ यस्य वेदा न चत्वारो रू
पं विंदंति तत्वतः ॥ ३२ ॥ अतः कलौ युगे घोरे
भयं कस्यास्ति नो भुवि ॥ किमत्र बहुनोक्ते
न जीवदानं त्वया कृतं ॥ ३३ ॥ श्रीशिव उवाच ॥
एवं स्तुत्वा महात्मानं तं विप्रं मुनिपुंगवं ॥ स्वा

श्रमानाश्चयुः सर्वेयज्ञेवेदमहोत्सवाः २४
तस्मात्सार्वतितत्राहंकलौसिद्धिंप्रयछति
तत्क्षेत्रंतीर्थमप्येकंभुक्तिंमुक्तिंप्रयछति २५
अधिष्ठितंमयादेविलयाचकृपयानृणां
येनकेनापिभावेनयद्यदिछतिमानवः २६
तस्मात्सर्वप्रकारेणसर्वभावेनसर्वदा अ

हमेवबुधैःसेव्योनान्यःकश्चनविद्यते २७
एतद्गुह्यंपरंदेविधन्यंपरमधार्मिकं कथितं
तेमहादेविप्रेमपात्रेवरानने २८ नकस्य
चिद्वदातव्यंश्रद्धाहीनेकथंचन प्रेम्णासं
प्रोक्तमेतस्मात्किमन्यछ्रोतुमिछसि २९
इतिश्रीब्रह्माडपुराणेपंचमस्कंधेक्षेत्रखंडेम

ल्लारिमहात्म्ये श्रीमल्लारिवाक्यमहिमावर्णनं
१५८ नामद्वाविंशोध्यायः ॥ २२ ॥ श्रीमल्लारिः प्रीय
तांनममेदं ॥ शके १६८६ तारणनामसंवत्स
रे चैत्रसुक्लप्रतिपदायां ॥ मिदं मल्लारिमाहा
त्म्यपुस्तकं ॥ श्रीगंगाम्हालसाभ्यांमज्जनी ॥ १५८
भ्यांसहितमज्जनकमल्लारिमार्तंडप्रीतये ॥

गोत्नमगोत्रेणमोरोपंतकुलकर्णिराजूरीग्राम
निवासिनालिखितेदं ॥ इदंपुस्तकंजिवाजिर
घुनाथकुलकर्णिभोजेऋणेवभोजेराजूरीत
रफअले ॥ इतिऋग्वेदशाखाध्यायिनेदत्तं
एतत्पुस्तकदानेनगंगाम्हालसायुतोश्रीमल्ला
रिमार्तंडः प्रीयतांशुभंभवतु ॥ ७ ॥ ७ ॥ ७ ॥

श्रीमार्तंड भैरव॥

१६०

इतिमल्लारिमहात्म्यंसमाप्तं

१६०

[OrderDescription]
,CREATED=04.09.19 15:01
,TRANSFERRED=2019/09/04 at 15:30:40
,PAGES=130
,TYPE=STD
,NAME=S0001627
,Book Name=M-547-MALLARIMAHATMAY
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF

FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF

FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF
,FILE48=00000048.TIF
,FILE49=00000049.TIF
,FILE50=00000050.TIF
,FILE51=00000051.TIF
,FILE52=00000052.TIF
,FILE53=00000053.TIF
,FILE54=00000054.TIF
,FILE55=00000055.TIF
,FILE56=00000056.TIF
,FILE57=00000057.TIF
,FILE58=00000058.TIF
,FILE59=00000059.TIF
,FILE60=00000060.TIF
,FILE61=00000061.TIF
,FILE62=00000062.TIF
,FILE63=00000063.TIF
,FILE64=00000064.TIF
,FILE65=00000065.TIF
,FILE66=00000066.TIF
,FILE67=00000067.TIF
,FILE68=00000068.TIF
,FILE69=00000069.TIF

FILE70=00000070.TIF
,FILE71=00000071.TIF
,FILE72=00000072.TIF
,FILE73=00000073.TIF
,FILE74=00000074.TIF
,FILE75=00000075.TIF
,FILE76=00000076.TIF
,FILE77=00000077.TIF
,FILE78=00000078.TIF
,FILE79=00000079.TIF
,FILE80=00000080.TIF
,FILE81=00000081.TIF
,FILE82=00000082.TIF
,FILE83=00000083.TIF
,FILE84=00000084.TIF
,FILE85=00000085.TIF
,FILE86=00000086.TIF
,FILE87=00000087.TIF
,FILE88=00000088.TIF
,FILE89=00000089.TIF
,FILE90=00000090.TIF
,FILE91=00000091.TIF
,FILE92=00000092.TIF
,FILE93=00000093.TIF
,FILE94=00000094.TIF
,FILE95=00000095.TIF

FILE96=00000096.TIF
,FILE97=00000097.TIF
,FILE98=00000098.TIF
,FILE99=00000099.TIF
,FILE100=00000100.TIF
,FILE101=00000101.TIF
,FILE102=00000102.TIF
,FILE103=00000103.TIF
,FILE104=00000104.TIF
,FILE105=00000105.TIF
,FILE106=00000106.TIF
,FILE107=00000107.TIF
,FILE108=00000108.TIF
,FILE109=00000109.TIF
,FILE110=00000110.TIF
,FILE111=00000111.TIF
,FILE112=00000112.TIF
,FILE113=00000113.TIF
,FILE114=00000114.TIF
,FILE115=00000115.TIF
,FILE116=00000116.TIF
,FILE117=00000117.TIF
,FILE118=00000118.TIF
,FILE119=00000119.TIF
,FILE120=00000120.TIF
,FILE121=00000121.TIF

FILE122=00000122.TIF
,FILE123=00000123.TIF
,FILE124=00000124.TIF
,FILE125=00000125.TIF
,FILE126=00000126.TIF
,FILE127=00000127.TIF
,FILE128=00000128.TIF
,FILE129=00000129.TIF
,FILE130=00000130.TIF
,